

Esettanulmányok az állami földbérleti pályázati rendszer értékeléséhez

2. Borsodi Mezőség

Előzmények

A Fejér megyei elemzés és annak nyilvánosságra kerülése a közvéleményben **nagy visszhangot keltett**. Hatására élénk társadalmi vita alakult ki arról, hogy kihez is kerül és kihez kellene, hogy kerüljön az állami földek tartós bérleti joga. A kormányzat - az elemzés tényeinek ellenére is - váltig azt állítja, hogy a helyben lakó, gazdálkodó családokat, a kis, közepes egyéni gazdaságokat részesíti előnyben. A kritikákkal kapcsolatban visszautasító, magabiztos nyilatkozatokat tesz, mondván: „*A kutya ugat, a karaván halad!*” Ám egyre több - ezt cáfoló - elemzés, tény lát napvilágot. Mindezekről indítatva elkészítettem az állami földbérleti rendszer értékelésének második esettanulmányát.

Választásom azért esett a Borsodi Mezősége, mert az ott lezajlott földbérleti pályázati folyamat több szempontból is „*példa értékű*”, a rendszer működésének újabb állatorvosi lova, amely a Fejér megyei elemzésen túlmutató, további szempontokra is rávilágít, fontos tanulságokkal szolgál.

- Mindenekelőtt azért választottam másodikként a Borsodi Mezőséget, mert különleges természeti értékeket hordozó – ráadásul zömében állami kézben lévő - területe mintául szolgálhat a Nemzeti Vidékstratégiában megfogalmazott környezet- és tájgazdálkodási koncepció gyakorlati megvalósítására, a fenntarthatóság környezeti, gazdasági és társadalmi szempontjainak gyakorlati, vidékfejlesztési szándékú összehangolására. Ennek előfeltételei adottak, hiszen itt - a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzetben és puffer-területén, a Mezőcsáti Kistérségben - az illetékes Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) és a helyi társadalom közel két évtized alatt korrekt, kölcsönösen eredményes együttműködést alakított ki. A kistérségben erre az együttműködésre alapozva tudatos vidékfejlesztési program zajlik. E program sikerének is egyik fontos alapfeltétele, hogy a termőföld és az egyéb helyi erőforrások a helyi közösségek, a helyben lakó gazdálkodó családok kezében és használatában legyenek.
- Ezen túl a választást az is indokolta, hogy – Fejér megye után – egységes, összefüggő területen itt hirdették ki eddig a legtöbb nyertes pályázatot, ami az elemzés statisztikai megbízhatóságát és ezzel a levonható tanulságok általánosíthatóságának lehetőségét is jelentősen növelte.
- Fontos szempont volt az is, hogy a vidékfejlesztési tárca vezetése a földbérleti viszonyok – választási- és kormányprogramban, továbbá a föld- és birtokpolitikai irányelvekben majd a Nemzeti Vidékstratégiában meghirdetett irányvonalnak megfelelő – átalakítási folyamatában a térséget kezdetektől „*zászlóshajónak*” tekintette, ahol példa értékkel megkezdte a visszavett, állami földterületek helyi gazdálkodó családokhoz, helyi közösségekhez juttatását. Ezért én magam is igen intenzíven részt vettem az első pályázati forduló előkészítésében.
- Mindezekon túl a félresikeredett, „*kétfordulós*” pályázattalási folyamat – a jövőre nézve is – tanulságos, érdekes összehasonlítási lehetőséget kínált a helyi gazdacsaládok bevonásával, a helyi közösséggel egyetértésben kialakított első fordulás bérbeadási rendszer várható, majd a gazdasági és politikai érdekcsoportok által eltorzított, „*egyenirányított*” második fordulás bérbeadási rendszer tényleges eredményeinek összehasonlítására.

- Végül, de egyáltalán nem utolsó sorban - bizonyára az előbbiekkal is összefüggésben – Fejér megye után innen, a Borsodi Mezőségről kaptam eddig a legtöbb segítségkérő, kétségbeesett illetve felháborodott visszajelzést, valamint az eligazodást, az érdekviszonyok feltárását segítő információt a helyi közösségektől és a gazdálkodó családoktól.

Ami az előzményeket illeti, azok önmagukban is számos érdekességgel, tanulsággal szolgálnak. A fent vázolt fenntartható – környezeti, gazdasági és társadalmi szempontokat egyaránt érvényesítő, vidékfejlesztési célú - földbérleti rendszer kialakításának, a helyi gazdálkodó családok, a helyi gazdaság és társadalom, a helyi közösségek megerősítésének egyik legkomolyabb akadálya pl. a térségben éppen a korábban megkötött földbérleti szerződés volt. A Magyar Állam tulajdonában lévő területek kezelője, a BNPI ugyanis - a tulajdonos állam nevében eljárva – 1995-ben az állam és a helyi közösség szempontjából igen előnytelen, hosszú futamidejű haszonbérleti szerződést kötött 4.200 hektárnyi területre a részben olasz tulajdonosi háttérű Mariano Kft- vel.

A Kft. a piaci ár töredékéért bérelte a területet, egy részéért 100 Ft/ha/év bérleti díjat fizetett, a nagyobbik részét térítés nélkül használta. A megállapodás 1995-ös aláírásakor csak 10 évre adhatták volna bérbe a földeket, ennek ellenére a szerződésben 20 éves időtartamot állapítottak meg. Emellett a cég a természetvédelmi feladatait sem látta el. A szakértői vélemények és a hatósági jegyzőkönyvek természetkárosításról, elhanyagolt állapotú földekről, természetvédelmi területekről, ősgyepekről és állattartó telepekről számoltak be. Ezek ellenére a társaság a területek után csak az elmúlt 4 évben összesen több mint 800 millió Ft. támogatáshoz jutott.

A Magyar Állam mindezek miatt mintegy 10 éven keresztül perben állt a céggel, amely a jog minden eszközét kihasználta a bírósági döntés elodázására, és talán az állam sem tett meg mindent jogai érvényesítéséért. (Ez a - korrupció, hűtlen kezelés és egyéb bűncselekmények gyanúját is felvető - körülmény önmagában is komoly vizsgálatot igényelne!) Ezen előzmények után a kormányváltást követően – az ellenérdekeltektől gazdasági és politikai lobbik ellenére – a hozzám eljuttatott döbbenetes szerződés hatására és a vidékstratégiai elképzelések jegyében 2010 késő őszi kezdeményezésemre a VM vezetése újabb vizsgálatokat indított, melybe 2011 tavaszán az elszámoltatási kormánybiztost, Budai Gyulát is bekapcsoltuk.

A kormányzat és a tárca az esetet precedensértékűnek tekintette, és komoly erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a területet - a közérdeket sértő módon - használó, spekuláns tőkés társaságtól valamint a hozzá kapcsolódó, nagyrészt átláthatatlan, ám részleteiben a helyi közösség által jól ismert gazdasági és politikai érdekkörtől és hálózatától visszaszerezze, és - a kormányváltást megelőzően tett ígéreteinek megfelelően – a helyi közösségnek visszajuttassa. Az ügyet magam is az ország tényleges rendszerváltó megújításának, a vidék talpra állításának, a helyi gazdaság és társadalom megerősítésének mintapéldájaként, „zászlós hajójaként” tartottam számon, és a VM legfelső vezetése is hosszú időn keresztül így kezelte.

Az események akkor gyorsultak fel, amikor 2011 júniusában – az addig magabiztos cég és érdekköre legnagyobb meglepetésére - a Legfelsőbb Bíróság jogerős ítéletében semmisnek nyilvánította a Bükk Nemzeti Park és a Mariano Kft. között 1995-ben létrejött földbérleti szerződést. Az ügy valóban precedens értékű volt, mert a nemzeti parkok 1990 és 1995 között számtalan – a helyi közösségek és az állam számára - előnytelen szerződést kötöttek több tízezer hektárra.

A példa értékű ítéletet követően erőteljes gazdasági és politikai „lobbi-tevékenység” indult, és a tárcára is komoly nyomás nehezedett, hogy egyezzen meg a Kft-vel. Ám némi belső feszültség – a

Környezetügyi Államtitkárság megegyezést kezdeményező felvetése - után az általam is a leghatározottabban szorgalmazott döntés született, hogy a nyomás ellenére sem alkudozunk a perverztes Kft-vel, hanem a visszaszerzett területeket pályázati úton az arra hosszú ideje váró, helyben lakó, gazdálkodó családoknak adjuk tartós bérbe.

Az első földbérleti pályázat előkészítése és lebonyolítása számos – példa értékű, általánosan is jól hasznosítható - tanulsággal, tapasztalattal szolgált, ezért ezt **a folyamatot, magát is érdemes részletesebben bemutatni és dokumentálni.** Kidolgozása és gyors végrehajtása érdekében a Vidékfejlesztési Minisztérium vezetése az alábbi fontosabb intézkedéseket hozta, lépéseket tette.

- Létrehozott egy koordinációs bizottságot, melyet a Miniszter megbízása alapján munkatársaimmal én irányítottam, de abban a kezdetektől aktívan részt vett az Illés Zoltán által irányított környezetügyi államtitkárság és annak Rácz András által vezetett természetvédelmet felügyelő helyettes államtitkársága, a Simon Attila vezette jogi helyettes államtitkárság, a BNPI, az NFA és az MVH vezetése továbbá Budai Gyula elszámoltatási kormánybiztos is. Kora ősszel – előbb földügyi miniszteri megbízottként, majd október 22-től kinevezett földügyi miniszteri biztostként - Szabó Csaba is bekapcsolódott a munkába.
- A bizottság a terület vagyonkezelője, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság számára azonnal feladatul szabta, hogy a helyi közösség, az érintett önkormányzatok és a Borsodi Mezőség Gazdakör Egyesület bevonásával – a törvényi feltételek és birtokpolitikai irányelveink alapján, a tárca szoros felügyelete mellett – haladéktalanul dolgozza ki a haszonbérleti pályázat feltételeit. A helyi lakosság közvetlen bevonását országos minta kísérletének is szántuk, melynek tapasztalatait az akkor előkészítés alatt álló, ősszel indítani tervezett, az NFA által koordinált új állami földbérleti pályázati rendszer kialakításánál is érvényesíteni kívántuk.
- A 2011. július 18-ával indult intenzív munka során a BNPI vezetése példás gyorsasággal elkészítette a haszonbérleti pályázati kiírást. Ennek első lépései között, 4 helyi értekezlet keretében egyeztettek a térség érintett 9 településének önkormányzataival, szakmai szervezeteivel és gazdálkodóival. Adatbázis alapon pontosították a haszonbérbe adni tervezett földrészletek körét és térmértékét, a gazdák részére munkatérképeket készítettek, amelyeken javaslatokat tehettek a pályázati egységek kialakítására.
- Az érintett és a környező településeken meghirdették a földhasználat lehetőségét, és a Gazdakör bevonásával termőföld-igény felmérést végeztek a helyi gazdálkodó családok körében, amely 2011. augusztus 8-ával zárult. Ennek eredménye szerint 10.915 hektár gyepe valamint 6.481 hektár szántóra (3,4-szeres ill. 6,9-szeres túligénylés) tartottak volna igényt a gazdálkodók.
- A beérkezett igények előzetes felülvizsgálatát, a „*komoly*nak” tekinthető gazdálkodói igények kiszűrését a BNPI felkérésére a Gazdakör végezte. A blokkok, pályázati egységek ezen - helyben jelentkező, szakmailag indokolt - igények alapján, továbbá egyéb szempontok (pl. a megközelíthetőség, használhatóság, kút elérhetősége, szárnyék erdők elhelyezkedése, stb.) helyismerethez kötött, közös mérlegelésével kerültek kialakításra. Végül az eredetileg javasolt 81 helyett 54 pályázati egység került kialakításra, melyeket a Gazdakör által elfogadott, három – kezdő ill. működő gazdálkodóknak valamint juhtartóknak szóló - pályázati típusba soroltak.
- A bírálóban érvényesíteni tervezett általános szakmai szempontokat és a bírálati rendszer egészét közösen alakították ki. A nyertesek számának növelése érdekében az együttes pályázat alkalmazására tettek javaslatot, amely lehetőséget teremt olyan kisebb gazdálkodók részére is,

akik önmagukban nagyobb blokk elnyerésére nem lettek volna képesek, de ez a megoldás egyben a családi gazdálkodás keretében induló fiatal gazdáknak is nagyobb biztonságot adhatott volna a kezdéshez. Fontos közös elvként határozták meg, hogy a felvehető pályázati csomagok számát 3 db-ban, az egy érdekcsoport által megnyerhető összes terület térmértékét pedig 200 ha-ban maximálták. Ezek figyelembe vételével a BNPI - a VM instrukcióinak megfelelően, a települések helyi lakosainak előnyeit garantáló pontok beépítésével, továbbá a Gazdakör javaslatait és a jogi kereteket figyelembe véve - elkészítette a bírálati szempontrendszert és pontozási javaslatot, amit a Gazdakör elfogadott, a miniszteri operatív bizottság pedig jóváhagyott.

- Mivel augusztus 18-án jelent meg a földbérleti pályázatok eljárásrendjét szabályozó 161/2011 (VIII. 18.) számú kormányrendelet, ezért az egy hónap alatt - a tárca által megkíván egyeztetések lebonyolításával, példa értékű gyorsasággal – előkészített pályázati anyagokat és rendszert össze kellett hangolni a szeptember 1-től hatályos új jogszabállyal. Ezt a BNPI augusztus 30-ra elvégezte, és a pályázati felhívásokat augusztus 31-én az érintett önkormányzatokhoz eljuttatta. Azok az egyes településeken szeptember 1-én kifüggesztésre kerültek.
- Az információk minél szélesebb körű biztosítása érdekében a BNPI vezetése a pályázati kiírásról szeptember 5-én a Gazdakör elnökségi ülésén, majd szeptember 7-én a Gazdakör által a Mezőcsáti Művelődési Házban szervezett nyilvános fórumon részletes tájékoztatást adott. Ezen túl az Igazgatóság ügyfélszolgálatot alakított ki, ahol fogadták a gazdálkodókat, és számukra a pályázattal kapcsolatosan szükséges információkat, segítséget megadták.
- A pályázati csomagok felvételére a jogszabályi előírásoknak megfelelően a BNPI székhelyén személyesen, vagy hivatalos meghatalmazott útján, szeptember 30-ig volt lehetőség. A pályázatok beadási határideje október 3-a 12 óra, bontásáé október 5-e 9 óra, elbírálásáé október 24-e, az eredmények közzétételéé pedig október 25-e volt.
- 2011. szeptember 15-én a VM kibővített operatív bizottsági ülésén – ahol első alkalommal vett részt Szabó Csaba, friss földügyi miniszteri megbízott - Duska József, a BNPI igazgatója a pályázattal tartalmáról, folyamatáról és annak állásáról részletes tájékoztatást adott, valamint Budai Gyula kormánybiztosnak, Szabó Csaba miniszteri biztosnak továbbá nekem a teljes anyagot átadta. Szakmai vagy politikai kifogást senki nem emelt. Budai Gyula a gazdakör elnökével, Szabó Csaba pedig a területileg illetékes országgyűlési képviselőkkel való további együttműködésre kérte a BNPI vezetését. Magam megköszöntem a példa értékű munkát. A kiterjeszhetőség érdekében az Igazgatóságtól a kidolgozott rendszer és az egyeztetési folyamat dokumentálását, a helyben lakó, gazdálkodó családokkal és a Gazdakörrel való további szoros együttműködést, és a helyi közösségek megerősítését, helyzetbe hozását kértem. Budai Gyula kormánybiztos még hozzátette, hogy a választási és a kormányprogramban is ezt ígértük az embereknek.
- A pályázati eljárás során 131 pályázati csomag felvételére került sor, és a megadott határidőn belül 109 pályázatot nyújtottak be a BNP Igazgatóságra.
- A pályázatot a beadási határidő lejárta után 10 órával indokolás nélkül visszavonták.

Az első pályázati forduló érvénytelenítése, a pályázatok visszavonása és annak körülményei ezek után legalább is meglepőek, bár már október 3-a, a pályázatok benyújtási határnapja előtt is voltak erre utaló – utólag fontosnak bizonyuló – körülmények, fejlemények. Ezek önmagukban is **igen tanulságosak, ezért e történéseket** – az akkor összefüggéstelennek látszó, de összeillő mozaikokat utólag összerakva - **az alábbiakban részletesebben ismertetem.**

- A pályázati előkészítő munka az előzetes földigényeket feltáró - a pályázni szándékozók saját közlésű adataiból összeállított - adatbázisra alapult. Már az adatbázis felállításakor, július végén, augusztus elején nyilvánvalóvá vált, hogy mely igénylők azok, akik a pályázati feltételek elveinek nem felelnek meg. Ezek között a területtől idegen jelentkezők is voltak, jelentős nagyságú földigénnyel. Nehezen magyarázható magabiztosságra vallott pl. az, hogy több ezer hektárral az igénybejelentők között volt az éppen kiebrudalt Mariano Kft., továbbá – a helyi közösség által közismerten – „igen magas politikai kapcsolatokkal rendelkező” több pályázó is, köztük egyebek mellett Hagyacski József 600 ha, Demeter Péter 400 ha, Kanyok Attila pedig ugyancsak 400 ha földigénnyel. Amikor a tervezési munka abba a fázisba érkezett, amelyben már látható volt, hogy a 200 hektáros felső területi korlát és egyéb kritériumok miatt az igényük nem fog kielégülni, ők a feltételek megváltoztatása érdekében intenzív lobbi-tevékenységbe kezdtek.
- Ezzel a nyomásgyakorlással magam úgy szembesültem, hogy a földhasznosítási pályázati folyamat során két ízben is - a Mariano Kft-vel való esetleges megállapodás megíjulásakor, majd a pályázati dokumentációnak a földügyi miniszteri megbízott számára történő szeptember 15-ei átadását követően – „rosszalló megjegyzést” kaptam az egyik kormánytag, országgyűlési képviselőtől, amit mindkét alkalommal visszautasítottam.
- 2011. szeptember 22-én délután Mengyi Roland, a B.A.Z. Megyei Közgyűlés elnöke, országgyűlési képviselő – helyi információk szerint - szóban megkísérelte utasítani a BNPI igazgatóját a pályázat visszavonására. Az igazgató közölte velem, hogy kizárólag államigazgatási illetékességű, írásbeli utasításra látja részéről lehetségesnek a pályázat visszavonását. Erről a befolyásolási szándékról magam csak jóval később, közvetve értesültem.
- 2011. szeptember 30-án, Lakitelken, a XXIX. Országos Gazdafórumon „Az állami tulajdonú termőföldek hasznosításának aktuális kérdései” címmel Szabó Csaba, a VM földügyi miniszteri megbízottjaként, hivatali minőségében tartott előadást. Ebben a Borsodi Mezőség TK földbérleti pályázatát - bizonyítatlan elmarasztaló indoklással – már, mint negatív példát említette, egyben 3 nappal a beadási határidő lejárta előtt felvetette a pályázat visszavonásának lehetőségét. Erről én ekkor még mit sem tudtam!
- Ugyanezen a napon, Budapesten, az OMÉK-en, a Nemzeti Vidékstratégia 2020 társadalmi vitájának záró rendezvényén „Nemzeti Vidékstratégia – a magyar vidék jövője” címmel megtartott eladásomban a Borsodi Mezőség földbérleti pályázatát országosan követendő példaként, „zászlóshajó”-ként említettem. Másnap, október 1-én ugyancsak az OMÉK-on rendezett Földügyi fórumon, „A vidékfejlesztési tárca hosszú távú földbirtok politikája” címmel – az előadást utolsó pillanatban visszamondó földüggyekért felelős államtitkárt, Farkas Imrét helyettesítve – megtartott előadásomban ugyanezt tettem.
- Ezen a napon, október 1-én a Földügyi fórum ideje alatt, ahova a Miniszter Farkas Imre helyett engem küldött, miniszteri értekezletet tartottak, ahova távozásomat követően érkezett meg Szabó Csaba miniszteri megbízott is, majd – amint az utólag számomra is kiderült – távollétemben döntés született a Borsodi Mezőség földbérleti pályázatainak érvénytelenítéséről és visszavonásáról. Erről én csak utólag, október 4-én délelőtt értesültem, így október 3-án, hétfőn még a Türi-Kovács Béla képviselő úr által - I/4227 számon, „Hol tart az állam tulajdonában álló termőföldekhez kötődő nemzeti érdekeink védelme” címmel - a vidékfejlesztési tárca vezetőjéhez intézett interpellációjára adott válaszomban is mintaértékkel említettem a Borsodi Mezőség földbérleti pályázatának előkészítését és lebonyolítását.

- Mialatt én az interpellációra válaszoltam, Szabó Csaba miniszteri megbízott telefonon utasítást adott a pályázatok azonnali visszavonására, és a BNPI igazgatóját, Duska Józsefet Budapestre rendelve, a Miniszter őt hivatalából azonnali hatállyal felmentette. A miniszteri megbízott intézkedéséről a BNPI vezetése előbb szóban, majd írásban tájékoztatta Budai Gyula kormánybiztosot. Másnap én is tőlük értesültem a történetekről. Ezek után – a felügyelő helyettes államtitkár, Rácz András megerősítő tájékoztatását követően - a BNPI igazgató-helyettese a pályázatot - 10 órával a beadási határidő lejártá után, érdemi indokolás nélkül – visszavonta, és az igazgatóság honlapján hirdetményben tájékoztatta az érintetteket, hogy bontatlan pályázati anyagaikat november 2-ig átvehetik az Igazgatóságon.
- A VM nehezen értelmezhető sajtómagyarázata szerint a Borsodi Mezőség földbérleti pályázatát azért kellett visszavonni, mert még a bírálattal előtt „*utólérte, beérte*” a NFA földbérleti pályázata, és az abban meghirdetésre kerülő egységes elvek szerint kívánják a BMTK földbérleti pályázatait is lebonyolítani. Ezzel szemben Sebestyén Róbert, az NFA elnöke még 2011. október 13-án, a MAGOSZ választmányi ülésén is - konkrét kérdésre - azt válaszolta, hogy a Nemzeti Parkok kezelésében lévő, védett területek vonatkozásában nem az NFA pályázati feltételei érvényesek, hanem egy - majd később kialakítandó - NFA-tól független eljárásrend.
- A történetek után Budai Gyula kormánybiztos azonnali szűk körű vezetői egyeztetést kezdeményeztünk, melyen rajtunk kívül Fazekas Sándor miniszter és Szabó Csaba miniszteri megbízott vett részt. Ezen a megbeszélésen a történeteket határozottan számon kérő Budai Gyula a döntés általa feltételezett igazi okairól, gazdasági, politikai háttéréről, a személyi és egyéb összefüggésekről beszélt, (nevekről és összefüggésekről, amelyek azután a legnagyobb nyertesekkel kapcsolatban – úgy tűnik, megalapozottan – ma sorra fel is merülnek!). A kormánybiztos – velem ellentétben, aki minderről ott értesült – láthatóan igen tájékozott volt a háttérkapcsolatokról, amiket a vitapartnerek sem cáfoltak. Ezekkel ő szembesítette a minisztert és a miniszteri megbízottat, kilátásba helyezve ezek nyilvánosságra hozását, és mindkettőt sürgöttük a döntés megváltoztatását. (Ennek ismeretében tanulságos mai nyilatkozatait hallgatni. Érdekes, hogy esetemben az államtitkári kinevezés nem okozott „*emlékezet-kiesést*”! De hát - hála Istennek - nem vagyunk egyformák!) A miniszter közölte, hogy a döntés nem változtatható, majd az új pályázat előkészítését és lebonyolítását tőlem elvonva, a továbbiakban miniszteri biztosi felhatalmazással – egy személyben és teljes jogkörrel Szabó Csabát bízta meg.
- A történeteket magam számára azzal az elhatározással nyugtáztam, hogy a tárcától való távozásomat a földbérleti pályázatok tényleges eredményeitől, vagyis attól teszem függővé, hogy az állami földek bérleti jogát valóban a helyben lakó, gazdálkodó családok, a gazda fiatalok továbbá a gazdálkodást és gyermekek világra hozatalát vállaló fiatal párok, vagy bennfentes gazdasági érdekcsoportok kapják. Ekkor az azonban számomra már teljesen világossá vált, hogy az állami földek bérbeadásának játékszabályait máshol és mások határozzák meg, és én már csak ennek – a pályázati eredményekben, a nyertes célcsoportokban megnyilvánuló – kézzelfogható bizonyítékait vártam.

A megismételt földbérleti pályázat feltételei, bírálati szempontjai és pontrendszere e fenti egységesítési hivatkozás ellenére nemcsak az első forduló pályázati feltételeitől, hanem az NFA által alkalmazott általános rendszertől is jelentősen eltért. Egyrészt az eredeti - szigorúbb és a helyi közösségek érdekeit konszenzusosan érvényesítő - **pályázati feltételeket** (érdekcsoportonként, családonként összesen legfeljebb 200 hektár illetve 3 birtoktest pályázható, helyben lakásért és működő gazdaságért jelentős többletpont, stb.) törölték. Másrészt az NFA általános földbérleti pályázati feltételeit (cégek, gazdasági társaságok esetében lezárt adóévben több mint 50 %

mezőgazdasági bevétel, de legalább 2011. június 1. előtti alapítás, 10 % pályázati biztosíték befizetése, stb.) is **jelentősen felpuhították**. Az új pályázati feltételrendszerben a fentiek közül egyetlen kritérium sem maradt, vagyis az új pályázóknak a feltételek jelentős részének már egyáltalán nem kellett megfelelniük.

A bírálati rendszerben ugyanakkor változatlanul megmaradtak azok a szempontok, pontszámok és súlyarányok, amelyek egyrészt igen csekély előnyt, többletpontot adtak pl. a fiataloknak, a helyben lakóknak vagy a szakmai ismereteknek (az összesen adható 380 pontból ezekre sorrendben legfeljebb 10!, 20! ill. 10! pont adható), **másrészt szakmailag megalapozatlanok** (pl. minden tájon változatlanul a sertéstartásra adható a legtöbb pont, a foglalkoztatási számok a valóságtól teljesen elrugaszkodottak, pl. 10! fő/ha foglalkoztatás vállalására adható a legnagyobb, 3x10 pont), **vagy egyértelműen a nagy állattartó telepekkel rendelkezőket preferálják** (pl. nem a hektáronkénti fajlagos állatsűrűséghez, hanem az állatállomány teljes nagyságához kötöten növekvő pontszám).

De ennél is súlyosabb következménnyel jár, hogy változatlanul és feltűnően nagy pontszámmal valamint súlyarányval szerepelnek azok a **bírálati szempontok**, amelyek **tág teret biztosítanak a bíráló szubjektív megítélésének**. Elég itt csak a „**2.7. Szakmai és gazdasági megalapozottság, illeszkedés a vidékfejlesztési stratégiához, a birtokpolitikai irányelvekhez és a pályázati felhívásban rögzített célokhoz**” - tartalmában teljességgel meghatározatlan - **bírálati szempont**ra utalni, amelyre önmagában **150! pont** - a 380 összes pontszám közel **40! %-a** - adható. Egyebek mellett ez az a szubjektív bírálati elem, amely mindent fölülírhat, az összes többi szempontot elfedheti, mint ahogyan a megismert pályázatok esetében ez a szempont igen gyakran el is döntötte, hogy ki nyeri a pályázatot. Jellemző módon a kitöltési és bírálati segédlet (8. melléklet) erről a 2.7. szempontról egyetlen szóval sem tesz említést. Így azután könnyen előfordulhat az a helyzet, amit egy konkrét blokk pályázatainak egri, helyszíni vizsgálata során magam állapítottam meg, hogy tudniillik **két pályázat gazdálkodási tervezete szóról szóra megegyezett, ám ugyanarra a szövegre az évek óta a szakterületen tevékenykedő vesztés 60 pontot kapott, míg a gazdálkodásba épphogy beleszóppent nyertes 120 pontot, ami el is döntötte, melyikük nyer.**

A titkosítás következtében pedig – amely **közvagyon** bérbeadása esetén bizony megítélésem szerint az **új Alaptörvényünkbe** (betűjébe, de mindenképp szellemébe) **ütközőnek is tekinthető** - mindezt konkrét nevekkal, adatokkal még csak nyilvánosságra sem lehet hozni! Ennek révén a rendszer azt is megakadályozza, hogy a pályázatokba és a bírálatokba akár maguk a pályázók, akár mások betekintsenek. Ezzel – a bizonyítékok nem hozzáférhető, illetve nyilvánosságra nem hozható volta miatt - egyúttal megakadályozza a szabálytalanságok, részrehajló bírálatok vagy szándékos torzítások feltárását, a problémák jogi útra terelését. Álságos és demagóg tehát az a megfogalmazás, hogy „*aki jogsértésre utaló jeleket lát, az forduljon a bírósághoz*”, hiszen a „**testre szabott**” pályázati feltételrendszer, **jogi környezet** nem is teszi szükségessé a jogsértést. „**Jogszerűen**” lehet a pályázati eredményeket a célcsoport igényeinek megfelelően alakítani. (Ez a megközelítés Suchman Tamás, privatizációért felelős egykori miniszter elhíresült mondását idézi fel bennem, aki az erősen kifogásolt privatizációs ügyletekre a „*tán nem szokványos, de törvényes*” megfogalmazást „*volt szíves*” alkalmazni!) Egyébként **jogorvoslati lehetőséget a rendszer nem is tartalmaz!**

A megismételt pályázatot a fenti feltételekkel 2011. december 7-én írták ki. A beadási határidő 2012. január 23-a volt. A meghirdetett 2.847 ha terület 44 földrészlete (blokkja) közül 2.718 ha terület 41 blokkján volt eredményes a pályázat. Eredményhirdetésre 2012. március 28-án, szerződéskötésre pedig április 3-án került sor.

A fent leírt tanulságos folyamat és rendszer, valamint annak „eredményei” fényében érthetően nem csak **élénk figyelem és erős várakozás** kíséri a Kormánynak a földbérleti pályázatokkal

kapcsolatos lépéseit és megnyilatkozásait, hanem egyre szélesedő társadalmi vita, élesedő kritika kíséri azokat. A kormány-nyilatkozatok ezeket a kritikákat – a napvilágra került értékelések eredményeit, tényeit ugyan nem cáfolva, de tagadva – visszautasítják. **Az egyre hangosabb kérdés pedig változatlan: kiket részesít előnyben a Kormány az állami földek bérbé adásánál?** Valóban - a meghirdetett birtokpolitikai irányelveinek megfelelően - a helyben lakó, gazdálkodó családokat, vagy a - közvélemény által vélelmezetten - „*kormány közeli*”, spekuláns tőkeérdekeltségeket?

A földbérleti ügyek és e kérdés körül kibontakozó, egyre terebélyesedő vitában igen eltérő vélekedések, nyilatkozatok, ködösítések, mellébeszélések és hazudozások, mi több nyíltszíni rágalomok, „önző politikai szándékokat” sejtető sanda utalások látnak napvilágot. Ehhez a tények cáfolata helyett az azokat nyilvánosságra hozók szavahihetőségét, hitelességét aláásni szándékozó - állami szintre emelt - lejárató kampány is társul. Mindez arra utal, hogy **a nyilvánosságra hozott elemzések eredményei** olyan „*kellemetlen*” tények, amelyek a nyilvánosság előtt tarthatatlanná teszik a földbérleti pályáztatás jelen rendszerének folytatását, mi több a megkötött szerződések haladéktalan felülvizsgálatát követelik. Folytatni érdemes és kell tehát a tényfeltáró, elemző munkát! Ezért döntöttem úgy, hogy **Fejér megye után a Borsodi Mezőség állami földbérleti pályázati eredményeit, tapasztalatait is részletesen és teljes körűen feldolgozom**, közzé teszem, továbbá ezt - a pályázatok eredményei nyilvánosságra hozatalának ütemében - a többi térségre is megteszem.

Ennek szellemében a hivatalosan közzétett – az összképet illetően tán nem is véletlenül áttekinthetetlen, a nyertes személye, családok vagy érdekeltségek szerint közvetlenül nem összerendezhető – pályázati eredmények, továbbá a helyi és egyéb információk feldolgozásával **elemeztem e borsodi térség állami földbérleti pályázati eredményeit**, majd azokat **szűrőpróba szerűen** - a pályázati anyagokba is betekintve - **ellenőriztem**. Ez utóbbira – a VM vezetés állításával ellentétben - az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága Ellenőrző Albizottságának NFA-hoz kihelyezett, április 19-ei ülésén sajnos alig maradt idő, mivel a tárca által a helyszínrre szervezett, sajtó-nyilvános, indító színjáték, valamint a titoktartás és az adatok nyilvánossága körül kirobbantott politikai vita az albizottsági ülés idejének nagy részét elvitte. Miután Budai Gyula államtitkár a BNPI vezetésének megtiltotta, hogy az aktákat betekintés céljából ismételten felhozzák Budapestre, **a pályázatok tényleges megvizsgálására, a „mélyfúrások” elvégzésére május 10-én, a BNPI székhelyén, Egerben kerítettem sort.** Az elemzésem és a helyszíni vizsgálataim **első** – a titkosítás következtében egyáltalán nyilvánosságra hozható – **eredményeiről még aznap, Mezőcsáton** – a MAGOSZ országos vezetésének a fórumomon való részvételt letiltó utasítása ellenére telt ház előtt – **beszámoltam, és a helyi gazdákkal konzultáltam.**

Öntsünk hát valóban a Borsodi Mezőségben is tiszta vizet a pohárba, ahogyan azt egy kormányoldali napirend előtti országgyűlési felszólalás és az arra adott miniszteri reagálás címében is megfogalmazta. A sok mellébeszélés, „*parasztvakítás*” helyett lássuk hát itt is a tényeket, továbbá e térség és Fejér megye elemzésének összesített – immáron az eddig bérbé adott területek közel felére, több mint 7.600 ha területre kiterjedő – eredményeit, tanulságait!

A pályázatok és azok eredményei

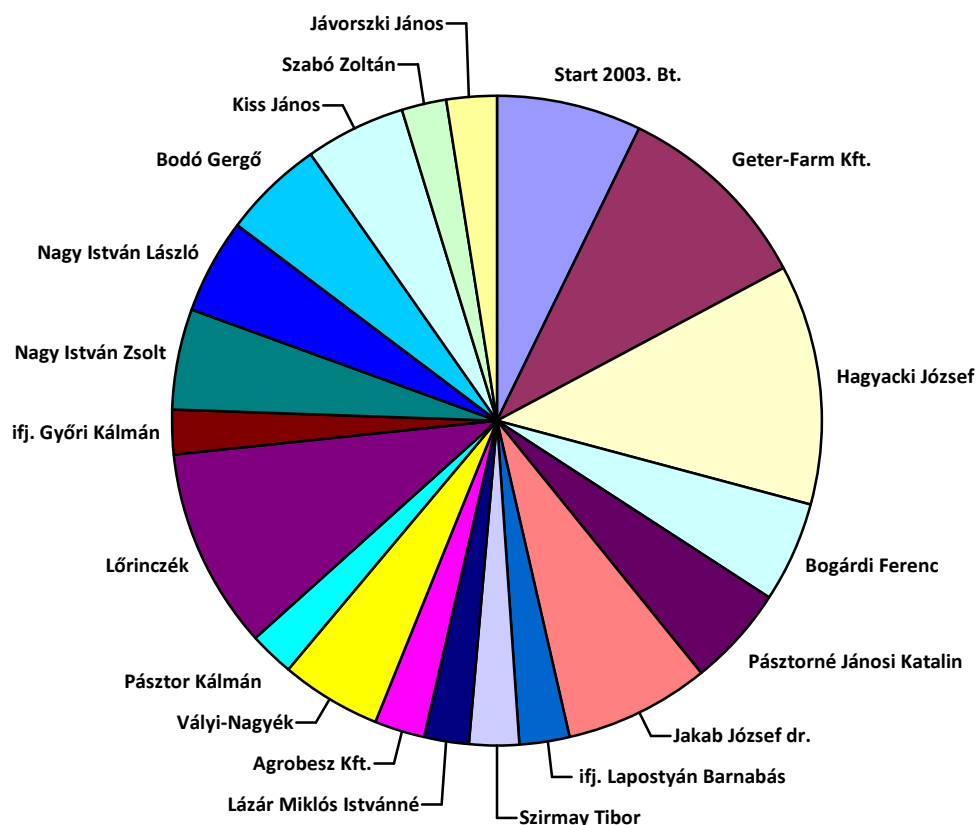
A BNPI a Borsodi Mezőségben - az elemzés záró dátumáig, 2012. április 10-éig – **3 településen**, összesen **2.847 hektár területen** kialakított **44 bérleti egységen** hirdetett eredményt, melyek közül **41 blokk (2.718 hektár)** esetében volt a pályázat sikeres, 3 blokk (129 hektár) esetében pedig sikertelennek minősült. **Az átlagos blokkméret** az NFA által eddig országosan meghirdetett 34 ezer hektáron kialakított 2.355 bérleti egységre (blokkra) vonatkozóan **14,7 ha**, az eddig általam vizsgált

Fejér megyében pedig **50,4 ha**. A **Borsodi Mezőségben** viszont ez az átlagérték az eredményesen pályáztatott 41 blokkra vonatkozóan – 6 és 196! ha között változva - átlagosan **67,8 ha/blokk**.

Ez az adat – vagyis az egy pályázati egység, blokk területe - azonban arra vonatkozóan nem ad eligazítást, hogy egy adott pályázó vagy érdekeltségi kör mekkora terület földbérleti jogát szerzi meg. **A pályázati kiírás ugyanis arra vonatkozóan változatlanul nem tartalmazott korlátozó rendelkezést, hogy adott pályázó illetve érdekeltségi kör hány pályáztatott adhat be, illetve hány egység bérleti jogát szerezhetheti meg!** Ennek következtében a 44 meghirdetett blokkra összesen **169** (de volt olyan pályázó is, aki egymaga 19!) **pályázati csomagot** vásároltak meg, **149 pályázatot** adtak be. Annak megállapításához tehát, hogy egy adott pályázó vagy érdekeltségi kör mekkora terület földbérleti jogát szerzte meg, **a nyertes pályázatok** – ahogyan Szabó Csaba földügyi miniszteri biztos a Mezőgazdasági Bizottság Ellenőrző Albizottságának 2012. március 21-ei ülésén fogalmazott: az „*olimpiai bajnokok*” - **részletes elemzésére van szükség**. Ennek legfontosabb eredményeit az **1/a. és 1/b. ábrákon** illetve az **1/a. és 1/b. táblázatokban** foglaltam össze.

1/a. ábra: A Borsodi Mezőség állami földbérleti pályázói által elnyert birtoktömbök (bérleti egységek) szám szerinti megoszlása (%)

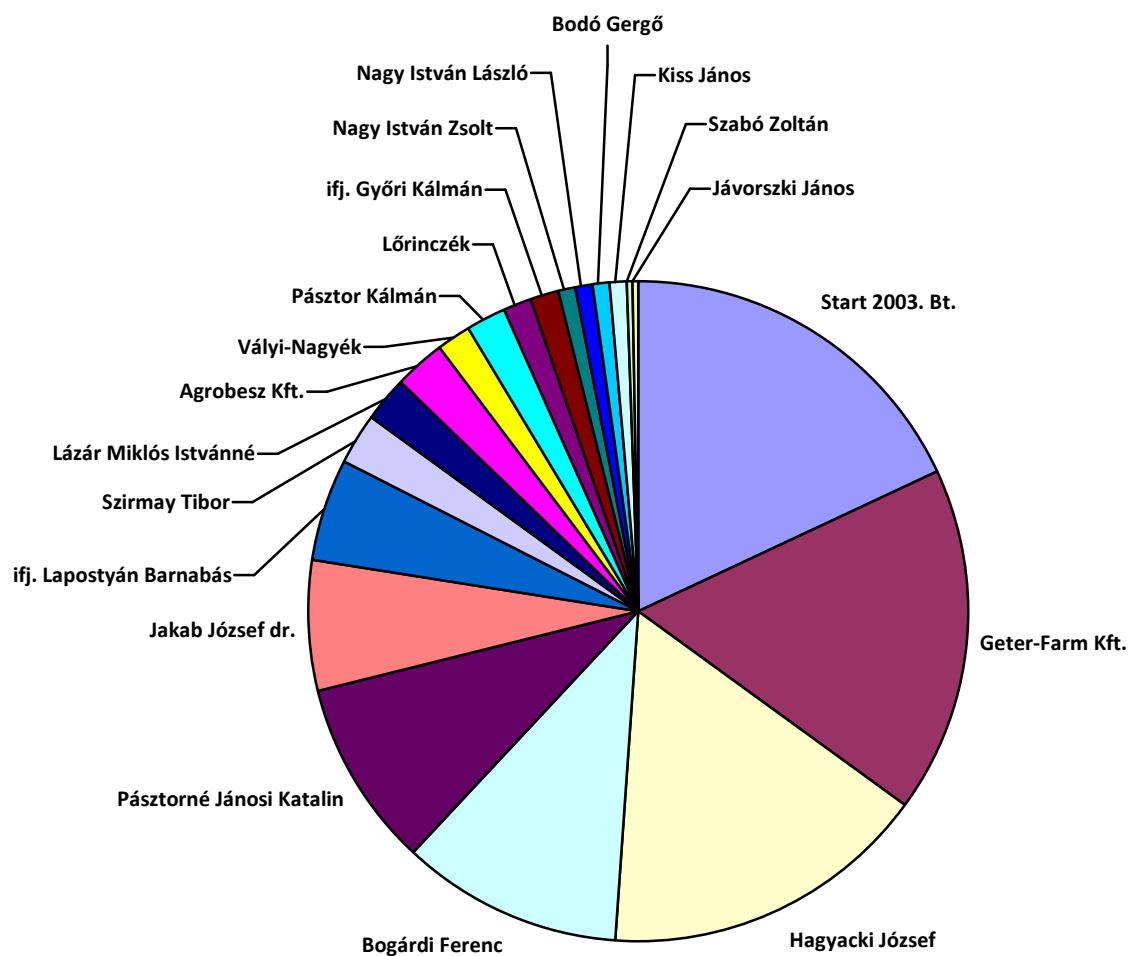
**1/a. táblázat: A Borsodi Mezőség nyertes állami földbérleti pályázatainak összesítő táblázata a 2012. április 10-ei állapot szerint
(elnyert birtoktömbök száma)**

Érdekeltségek / székhely/lakhely	Települések	Elnyert egységek	
		db	%
1. Start 2003. Bt.,(Kanyok Attila): Mezőcsát,(Tiszaújváros)	Mezőnagymihály	3	7,3
2. Geter-Farm Kft., (Demeter Péter): Gelej	Mezőnagymihály	4	9,8
3. Hagyacki József: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	5	12,2
- Pusztá Agro 2010. Kft.: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	4	9,8
- Hagyacki József: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	1	2,4
A 300 ha fölötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály	12	29,3
4. Bogárdi Ferenc: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	2	4,9
- Böllérudvar Kft.: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	1	2,5
- Bogárdi Ferenc: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	1	2,4
5. Pásztorné Jánosi Katalin: Igrici	Mezőnagymihály	2	4,9
6. Jakab József dr.: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	3	7,3
- Terravet-J. Bt.: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	2	4,9
- Jakab Dávid: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	1	2,4
7. ifj. Lapostyán Barnabás: Tiszadorogma	Mezőnagymihály	1	2,4
A 100-300 ha közötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály	8	19,5
8. Szirmay Tibor: Nagyecser tanya (Budapest)	Mezőnagymihály	1	2,5
9. Lázár Miklós Istvánné: Mezőkeresztes	Mezőnagymihály	1	2,4
10. Agrobesz Kft.: Szentistván	Mezőnagymihály	1	2,4
11. Vályi-Nagyék: Gelej	Mezőnagymihály, Mezőkeresztes	2	4,9
- Vályi-Nagy Bettina: Gelej	Mezőkeresztes	1	2,5
- Vályi-Nagy Attila Béláné: Gelej	Mezőnagymihály	1	2,4
Az 50-100 ha közötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály, Mezőkeresztes	5	12,2
12. Pásztor Kálmán: Mezőnyárad	Mezőnagymihály	1	2,4
13. Lőrinczék: Poroszló	Mezőnagymihály	4	9,8
- Lőrincz Vince: Poroszló	Mezőnagymihály	3	7,3
- Lőrincz Csaba: Poroszló	Mezőnagymihály	1	2,5
14. ifj. Győri Kálmán: Ároktő	Mezőnagymihály	1	2,4
15. Nagy István Zsolt: Mezőcsát	Mezőcsát	2	4,9
16. Nagy István László: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	2	4,9
17. Bodó Gergő: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	2	4,9
18. Kiss János: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	2	4,9
19. Szabó Zoltán: Mezőcsát	Mezőcsát	1	2,4
20. Jávorszki János: Újlőrincfalva	Mezőcsát	1	2,4
Az 50 ha alatti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály, Mezőcsát	16	39,0
A 20 nyertes érdekeltség mindösszesen	Mezőnagymihály, Mezőcsát, Mezőkeresztes	41	100,0

Az 1/a. ábra és az 1/a. táblázat adatai alapján az alábbi fontosabb megállapítások tehetők.

- **A 44 meghirdetett blokkra** beadott 149 pályázat közül 20 érdekeltséghez tartozó 25 pályázó volt nyertes (Szabó Csaba szavaival „*olimpiai bajnok*”)! Az ódaítelt 41 bérleti egységből csupán 15 (36,6%) került az adott településen, helyben lakókhöz (lásd lejjebb).
- **A 100 hektárt meghaladó 7 nyertes** érdekeltség 10 pályázójához az elkelt 41 bérleti egység közül 20 került, ami az összes egység 48,8%-a. Ez ebben a csoportban érdekeltségenként átlagosan 2,9 db, pályázónként pedig átlagosan 2,0 db elnyert bérleti egységet jelent. **A többi 13 nyertes** érdekeltség (15 pályázó) összesen 21 bérleti egységhez, a birtoktömbök 51,2%-ához jutott. Ez ebben a csoportban pályázónként 1,4 db elnyert bérleti egységet jelent. **Az összes 20 nyertes** érdekeltség átlagosan 2,1 (1 – 5) meghirdetett birtoktömb bérleti jogát nyerte el. Ez a 25 nyertes pályázóra vetítve átlagosan 1,6 elnyert blokkot jelent.
- **A legtöbb bérleti egységet** (5 blokk, 12,2%) Hagyacki József és Pusztá Agro 2010. Kft.-je szerezte meg. Őt követi Demeter Péter Geter-Farm Kft.-je (4 blokk, 9,8 %), majd sorrendben Lőrinczék (Vince és Csaba, 4 blokk, 9,8 %), továbbá a Kanyok Attila által jegyzett Start 2003. Bt. és dr. Jakab József állatorvos (Terravet-J Bt. + Jakab Dávid) érdekeltsége (3-3 blokk, 7,3-7,3%).

1/b. ábra: A Borsodi Mezőség állami földbérleti pályázói által elnyert területek megoszlása területnagyság szerint (%)

**1/b. táblázat: A Borsodi Mezőség 100 hektár fölötti nyertes állami földbérleti pályázatainak
összesítő táblázata a 2012. április 10-ei állapot szerint
(elnyert terület)**

Érdekeltségek / székhely/lakhely	Települések	Elnyert terület	
		ha	%
1. Start 2003. Bt., (Kanyok Attila): Mezőcsát, (Tiszaújváros)	Mezőnagymihály	493	18,1
2. Geter-Farm Kft., (Demeter Péter): Gelej	Mezőnagymihály	465	17,1
3. Hagyacki József: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	434	16,0
- Pusztá Agro 2010. Kft.: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	238	8,8
- Hagyacki József: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	196	7,2
A 300 ha fölötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály	1.392	51,2
4. Bogárdi Ferenc: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	299	11,0
- Böllérudvar Kft.: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	190	7,0
- Bogárdi Ferenc: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	109	4,0
5. Pásztorné Jánosi Katalin: Igrici	Mezőnagymihály	246	9,0
6. Jakab József dr.: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	176	6,5
- Terravet-J. Bt.: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	157	5,8
- Jakab Dávid: Mezőkövesd	Mezőnagymihály	19	0,7
7. ifj. Lapostyán Barnabás: Tiszadorogma	Mezőnagymihály	136	5,0
A 100-300 ha közötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály	857	31,5
8. Szirmay Tibor: Nagyecser tanya (Budapest)	Mezőnagymihály	65	2,4
9. Lázár Miklós Istvánné: Mezőkeresztes	Mezőnagymihály	64	2,4
10. Agrobesz Kft.: Szentistván	Mezőnagymihály	63	2,3
11. Vályi-Nagyék: Gelej	Mezőnagymihály, Mezőkeresztes	51	1,9
- Vályi-Nagy Bettina: Gelej	Mezőkeresztes	41	1,5
- Vályi-Nagy Attila Béláné: Gelej	Mezőnagymihály	10	0,4
Az 50-100 ha közötti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály, Mezőkeresztes	243	9,0
12. Pásztor Kálmán: Mezőnyárad	Mezőnagymihály	45	1,7
13. Lőrinczék: Poroszló	Mezőnagymihály	41	1,5
- Lőrincz Vince: Poroszló	Mezőnagymihály	31	1,1
- Lőrincz Csaba: Poroszló	Mezőnagymihály	10	0,4
14. ifj. Győri Kálmán: Ároktő	Mezőnagymihály	34	1,3
15. Nagy István Zsolt: Mezőcsát	Mezőcsát	26	1,0
16. Nagy István László: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	24	0,9
17. Bodó Gergő: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	22	0,8
18. Kiss János: Mezőnagymihály	Mezőnagymihály	18	0,7
19. Szabó Zoltán: Mezőcsát	Mezőcsát	10	0,4
20. Jávorszki János: Újlőrincfalva	Mezőcsát	6	0,2
Az 50 ha alatti nyertes érdekeltségek összesen	Mezőnagymihály, Mezőcsát	226	8,3
A 20 nyertes érdekeltség mindösszesen	Mezőnagymihály, Mezőcsát, Mezőkeresztes	2.718	100,0

Az **1/b. ábra** és az **1/b. táblázat** adatai alapján az alábbi **fontosabb megállapítások** tehetők.

- A meghirdetett 2.847 ha földterületből 2.718 hektár bérleti jogát 20 érdekeltség 25 pályázója - vállalkozás, család illetve magánszemély – szerezte meg.
- 4 nyertes pályázó (Pásztorné Jánosi Katalin, Szirmay Tibor, Lázár Miklós Istvánné és az Agrobosz Kft.) az előző évben lefolytatott pályázati előkészítés során földigényt nem nyújtott be, és nem tagja a Gazdakörnek.
- A legkisebb - egy pályázó által elnyert - földterület 6 ha, a legnagyobb 493! hektár volt, ami a teljes földterületnek 0,2 illetve 18,1! %-a.
- A teljes földterület 51,2!%-a (1.392 ha) 3 vállalkozáshoz került (Start 2003 Bt.–Kanyok Attila /18,1 %/, Geter Farm Kft.–Demeter Péter /17,1 %/, Puszta Agro 2010 Kft.–Hagyacski József /16,0 %/).
- A terület további 15,3 %-át öt olyan személy nyerte el, akik közül Pásztorné Jánosi Katalin (9,0 %), Lázár Miklós Istvánné (2,4 %) és Lőrincz Csaba (0,4%) termőfölddel nem rendelkező, nem mezőgazdasági foglalkozású magánszemélyek, Lőrincz Vince (1,1 %) 10 mFt. adótartozással rendelkezett, Szirmay Tibort (2,4 %) pedig az érintett települések lakói korábban nem ismerték. A fennmaradó 33,5 %-on 13 vállalkozás és gazdálkodó osztozott.
- A 100 ha-nál nagyobb terület bérleti jogát elnyert 7 érdekeltség összesen 2.249 ha területhez jutott, ami az összes bérbe adott terület 82,7! %-a. E 7 legerősebb érdekeltség esetén az egy érdekkörre jutó átlagos terület 321! ha (136 – 493! ha). E legnagyobb érdekeltségekhez tartozó 10 nyertes pályázó átlagosan 225! ha (19 – 493! ha) állami földterület bérleti jogához jutott.
- A többi 13 nyertes érdekeltség a 2.718 ha összterületből csupán 469! ha-t, vagyis a területek 17,3! %-át tudta megszerezni. Esetükben az egy nyertesre jutó átlagos terület 36,1 ha (6 – 65 ha).
- Az összes 20 nyertes érdekeltség esetében az egy nyertesre jutó átlagos terület 135,9 ha (6 - 493! ha). Ez az összesen 25 nyertes pályázóra vetítve pályázónként átlagosan 108,7 ha állami földbérleti lehetőséget jelent.

A helyi lakosok által elnyert bérleti egységek számát és területét szemlélteti a **2. táblázat** valamint a **2. ábra**. Ezek alapján az alábbi **főbb megállapítások** tehetők.

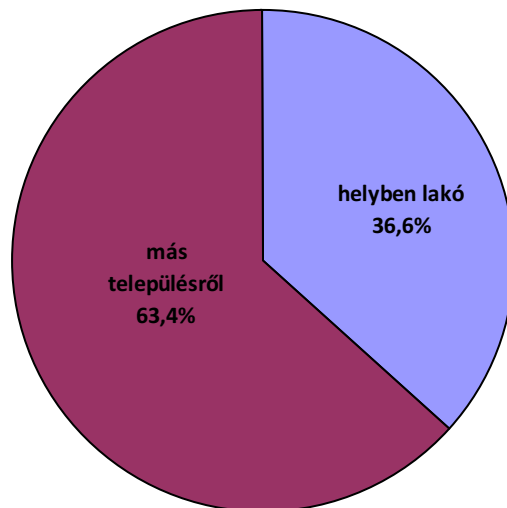
- Helyi lakosok a 41 elnyerhető egységből 15 db-ot (36,6 %) kaptak meg. A nagy blokkokat zömében más településen élők szereztek meg, míg a helyben lakó nyerteseknek inkább kisebb blokkok jutottak.
- Az 50 hektárnál nagyobb terület bérleti jogához jutott nyertesekhez került 25 parcella közül helyben lakó gazdálkodók 6-ot (24 %-ot), a másutt lakók viszont 19-et (76 %-ot) nyertek el.
- Az 50 hektárnál kisebb terület bérleti jogához jutott nyertesekhez került 16 parcella közül helyben lakó gazdálkodók 9-et (56,3 %-ot), a másutt lakók pedig 7-et (43,7 %-ot) nyertek el.
- Az összes odaítélt 2.718 ha-os területből a helyi lakosok mindössze 637! ha (23,4! %) föld bérleti jogához jutottak. Ebből a helyieknek jutott 619 hektárból 537 hektárt 3 nagyobb helyi nyertes pályázó (a Puszta Agro 2010. Kft., a Böllérudvar Kft. és Bogárdi Ferenc Mezőnagymihályi érdekeltségek), 100 hektárt pedig 5 kisebb helyi nyertes érdekeltség szerzett meg.

2. táblázat: A helyi lakosok által elnyert blokkok száma, területe és aránya nyertes-kategóriák szerint (2012. április 10.)

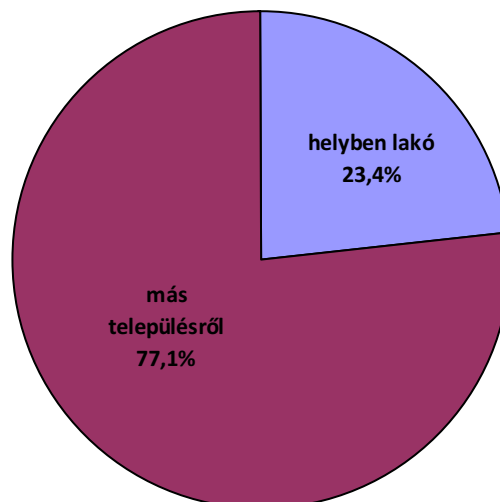
Nyertes-kategóriák	Elnyert blokkok			Elnyert terület		
	összes (db)	helyiek (db)	helyiek (%)	összes (ha)	helyiek (ha)	helyiek (%)
300 ha fölött	12	4	33,3	1.392	238	17,1
100-300 ha között	8	2	25,0	857	299	34,9
50-100 ha között	5	0	0,0	243	0	0,0
50 ha alatt	16	9	56,3	226	100	44,2
Összesen	41	15	36,6	2.718	637	23,4

2. ábra: A helyi gazdálkodók által elnyert földterületek aránya (%) a Borsodi Mezőségben

a.): a blokkok száma (db) alapján,

b.): az elnyert terület (ha) alapján.

A nyertesek között vannak, akik a pályázati feltételeknek nem feleltek meg, minthogy (1) nem folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, azaz nem egyéni vagy családi gazdálkodók, (2) nem laknak ténylegesen, életvitelszerűen a bejelentett lakcímen. További esetekben **a pályázatok eredményét személyes összeköttetések, kapcsolatok, érdekeltségek is befolyásolhatták,** e feltevések azonban kellően nem bizonyítottak, ill. nehezen tetten érhetők. (Ezekre a kérdésekre a következőkben, a legnagyobb nyertesek bemutatásánál még visszatérünk.)

Arról, hogy az elnyert állami földterületek mekkora - már létező - birtokokat növeltek tovább, nincs információ, miután az állami földnyilvántartási rendszer még mindig nem képes arra vonatkozó országos adatokat szolgáltatni, hogy adott személy, család vagy érdekeltség mennyi földterületet tulajdonol vagy - bérletként illetve egyéb jogcímen - használ. A földigénylő úrlapon a leendő pályázók önmaguk adtak információt az általuk használt terület nagyságáról, és a pályázati rendszernek az összeszámított 1.200 hektár felső területi korlátra vonatkozó kikötése is önbevalláson alapul, amit a rendszer nem képes ellenőrizni. Pedig igen tanulságos lehet és fontos lenne az elnyert földterület és a már létező birtoktest mérete közötti összefüggés vizsgálata.

A 100 ha-t meghaladó területhez jutott 7 érdekeltség (Sz.Cs: „az olimpiai bajnokok”)

Mindenekelőtt le szeretném szögezni, hogy **nem csak a legnagyobb érdekeltségekkel kapcsolatban, hanem a 100 hektár alatti állami földbérleti lehetőségekhez jutott nyertesek között is találunk gyanús,** a helyiek számára magyarázhatatlan, vagy inkább – az ő értelmezésük szerint - a „*beavatkozó egyenirányítás*” alapos gyanúját keltő és mindenképpen magyarázatra szoruló **eseteket.** Közéjük sorolható pl. **Lázár Miklós Istvánné** (a Mariano Kft. volt adminisztrátora) és **Lőrincz Csaba,** termőfölddel nem rendelkező, nem mezőgazdasági foglalkozású magánszemélyek. De mindenképpen ide sorolható **Lőrincz Vince,** aki a NAV nyilvántartása szerint még ez év március 31-én is 10 mFt. adótarozással rendelkezett, (háttérben - helyi információk szerint – **Gáspár Gyula** debreceni multi-milliárdos agrár-nagyvállalkozóval, aki további több száz hektár állami földbérleti lehetőségre „*kapott ígéretet*”!), ill. **Szirmay Tibor,** akit az érintett települések lakói korábban nem ismertek. Ezen elemzés keretei azonban nem teszik lehetővé, hogy minden egyes nyertes pályázót részletesen megvizsgáljunk. Bizonyára erre is sort kell majd keríteni, (vagy az oknyomozó újságírás majd ezt is elvégzi), ám **a fő tendenciák,** az általánosítható tanulságok **szemléltetésére** ehelyütt **koncentráljunk csak a legnagyobb érdekeltségekre!**

A 300 ha fölötti 3 nyertes érdekeltség összesen 12 blokk és 1.392 ha terület bérleti jogát szerezte meg, ami az ezidáig bérbé adott összes terület 51,2 %-a. Az átlagos blokkméret ebben a csoportban 116 ha. Ezek a legnagyobb nyertesek az alábbiak.

- 1. A Start 2003. Bt.: 3 pályázati egységben** (blokkban) összesen **493 ha (18,1 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály:** 706. blokk – 192 ha, 715. blokk – 128 ha, 719. blokk – 173 ha, **átlagos blokkméret – 164,3 ha**). A cég tulajdonosa **Kanyok Attila,** az első pályázati fordulóban 400 ha földterületet igényelt. Nem helyi, hanem Tiszaújvárosi lakos, 2010-ben Tiszaújváros FIDESZ-es polgármester-jelöltje, továbbá **Mengyi Roland,** országgyűlési képviselő, a B.A.Z Megyei Közgyűlés FIDESZ-es elnöke választási kampányfőnöke volt, és ma is munkatársa. Gazdálkodási tapasztalattal nem rendelkezik, eredeti végzettségét tekintve szociálpedagógus, a Gazdakörnek nem tagja. A nyilvános céginformációk szerint 80 eFt. törzstőkéjű, vélhetően korábban „*alvó*” (eredmény-kimutatása 2010-ben és 2011-ben egyaránt 0! Ft) nyertes cég, a Start 2003. Bt. beltárgya Kanyok Attila (75 eFt), kültárgya pedig **Kavalec Anita Eszter,** Mályi alpolgármestere (5 eFt.). A cég székhelyét **2012.!** januárjában – néhány nappal a pályázati határidő lejárta előtt -

helyezte át Oszláról Mezőcsátra, a Szent István út (korábbi Vörös hadsereg út) 48. szám alatti – a helyi információk szerint romos, lelakatolt – családi házba, korábbi áruszállítási, közúti fuvarozási főtevékenységét egyidejűleg „*egyéb szarvasmarha tenyésztésre*” változtatta. Kanyok Attila egyébként tavaly szeptemberben a Tiszatáj Környezet- és Természetvédelmi Közalapítványtól is bérbe vett százhusz hektárnyi – Sajópüspökítői (szlovák határ) Négyesig (Tisza-tó, távolság 122 km) 8 faluban, 27 kisebb egységből álló, így gazdálkodásra alig (ám a terület alapú támogatások felvételére annál inkább!) alkalmas - területet. A haszonbérleti szerződést néhány nappal azelőtt írták alá, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium visszavonta a mezőszégi földekre első alkalommal kiírt pályázatot. Így most már **613 ha területen** fog gazdálkodni, ami - egy e szakterületen kezdőtől - nem kis bátorságra vall!

- 2. A Geter-Farm Kft.: 4 pályázati egységben** (blokkban) összesen **465 ha (17,1 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály**: 696. blokk – 59 ha, 698. blokk – 142 ha, 699. blokk – 69 ha, 700. blokk – 195 ha, **átlagos blokkméret – 116,3 ha**). Az első pályázati fordulóban 400 ha területet igényelt. A céget **2012.!** januárjában, néhány nappal a pályázati határidő lejárta előtt alapították. Székhelye Gelej, tulajdonosa a nem helyben, hanem Gelejen élő, gazdaköri tag **Demeter Péter**. Felesége, **Demeterné Nyeste Erzsébet** Gelej polgármestere, **Tállai András** BM államtitkár feleségének unokatestvére. Eddig 800 birkát tartott, 160 hektáron gazdálkodott, így az újonnan elnyert állami földbérlettel együtt gazdaságának **területe 625 ha-ra nőtt**.
- 3. Hagyacki József**: magánszemélyként és **Puszta Agro 2010. Kft.** nevű cégével is pályázott. **5 pályázati egységben** (blokkban) összesen **434 ha (16 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály**: 689. blokk – 25 ha, 691. blokk – 196 ha, 694. blokk – 64 ha, 714. blokk – 110 ha, 727. blokk – 39 ha, **átlagos blokkméret – 86,8 ha**). Az első pályázati fordulóban feleségével együtt 600 ha területet igényelt. Fiával együtt eddig mintegy 370 db szarvasmarhát tartott, 330 hektáron gazdálkodott, így az újonnan elnyert állami földbérlettel együtt gazdaságának **területe 764 ha-ra nőtt**. A Mezőkövesden élő család és cége tulajdonában van egy vágópont is. Nem tagjai a Gazdakörnek. Hagyacki József több, mint 10 éve **Tállai Andrással**, a BM államtitkárával közösen elnöklí a Mezőkövesdi Zsóry Sportegyesületet.

A 100 és 300 ha közötti 4 nyertes érdekeltség összesen 8 blokk és 857 ha terület bérleti jogát szerezte meg, ami a bérbe adott összes terület 31,5 %-a. Az átlagos blokkméret ebben a csoportban 107,1 ha. Az ide tartozó nyertesek az alábbiak.

- 4. Bogárdi Ferenc**: magánszemélyként és **Böllérudvar Kft.** nevű cégével is pályázott. **2 pályázati egységben** (blokkban) összesen **299 ha (11 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály**: 701. blokk – 109 ha, 711. blokk – 190 ha, **átlagos blokkméret – 149,5 ha**). Mezőnagymihályi, helyben lakó gazdálkodó, a Gazdakör elnökségi tagja. Eddigi 426 ha-os gazdasága a most elnyert állami földterületekkel együtt összesen **725 ha-ra bővült**.
- 5. Pásztorné Jánosi Katalin**: **2 pályázati egységben** (blokkban) összesen **246 ha (9 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály**: 703. blokk – 134 ha, 710. blokk – 112 ha, **átlagos blokkméret – 123 ha**). Az első pályázati fordulóban állami föld bérlésére igényt nem jelentett be. Nem helyi lakos, hanem Igriciben élő, fiatal, GYES-en lévő kismama, eredeti foglalkozására nézve jogi asszisztens, műkörm-építő. Gazdálkodási gyakorlata neki magának nincs. Helyi információk szerint férje mezőgazdasági vállalkozása csődbe ment, gépeiket is elárverezték. Nem tagja a Gazdakörnek. A helyiek szerint vélhetően „*Strohmann*”, akinek háttérében **Mudra Kálmán** miskolci multi-milliárdos kereskedő, nagyvállalkozó állhat.

6. **Jakab József dr.:** fia, **Jakab Dávid** valamint cége, a **Terravet- J. Bt.** is pályázott. **3 pályázati egységben** (blokkban) összesen **176 ha (6,5 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el. (**Mezőnagymihály:** 693. blokk – 19 ha, 712. blokk – 32 ha, 728. blokk – 125 ha, **átlagos blokkméret – 58,7 ha**). Az első pályázati fordulóban 500 ha-t igényelt. Mezőkövesdi, tehát nem helyben lakó állatorvos, a Gazdakörnek nem tagja. Eddigi 330 ha-os gazdasága a most elnyert állami földterületekkel együtt összesen **506 ha-ra bővült.**

7. **ifj. Lapostyán Barnabás:** **1 pályázati egységben** (blokkban) összesen **136 ha (5 %)** állami föld bérleti jogát nyerte el (**Mezőnagymihály:** 717. blokk – 136 ha, **átlagos blokkméret – 136 ha**). Nem helyi lakos, hanem Tiszadorogmán élő, fiatal gazda. A Gazdakörnek édesapja elnökségi tagja, maga pedig szintén tagja. Az eddig általa használt terület a most elnyert állami földterületekkel együtt összesen **186 ha-ra bővült.**

A 100 ha alatti 13 nyertes érdekeltség összesen 21 blokk és 469 ha terület bérleti jogát szerezte meg, ami a bérbe adott összes területnek csupán 17,3 %-a. Az átlagos blokkméret ebben a csoportban 22,3 ha. Az ide tartozó nyertesek átlagosan csupán 1,6 blokk és 36,1 ha terület bérleti jogát tudták megszerezni, ugyanakkor **az első pályázat szerint esélyes további mintegy 30-40 helyi gazdálkodó család** egyáltalán nem jutott földhöz.

A két pályázati forduló összehasonlító értékelése

3. táblázat: A Borsodi Mezőség két földbérleti pályázati fordulójának összesített adatai

Megnevezés	Pályázati fordulók	
	1. (2011.)	2. (2012.)
Időpontok		
➤ Meghirdetés	2011. 09. 01.	2011. 12. 07.
➤ Beadási határidő	2011. 10. 03.	2012. 01. 23.
➤ Visszavonás	2011. 10. 03.	-
➤ Eredményhirdetés	-	2012. 03. 28.
➤ Szerződéskötés	-	2012. 04. 03.
Meghirdetett/elnyert terület		
➤ Meghirdetett blokk (db)	55	44
➤ Meghirdetett terület (ha)	3.953	2.847
➤ Elnyert (sikeresen hirdetett) blokk (db)	55 ¹	41
➤ Elnyert terület (ha)	3.953 ¹	2.781
Pályázati csomagok száma (db)		
➤ Megvásárolt (db)	131	169
➤ Beadott (db)	109	149
Nyertesek (fő ill. cég (db))		
➤ Pályázók (fő ill. cég (db))	81 ¹	25
➤ Érdekeltségek (db)	45 ¹	20

Megjegyzés: ¹ - a helyi gazdaközösséggel előzetesen együtt kialakított és általuk egyhangúlag elfogadott rendszer alapján várható (becsült) értékek.

A két pályázati forduló összehasonlítható alapparamétereit a **3. táblázat**, a visszavont pályázat prognosztizált, valamint a megismételt pályázat tényleges eredményeinek, az elnyert területek megoszlásának és számának összehasonlítását pedig a **4. táblázat** és a **3. ábra** szemlélteti.

- A 2012-es pályázat során a 2.781 ha földterületen összesen 25 pályázó (személy, család vagy vállalkozás) osztozott. Az elnyert birtoktestek méretének pályázónkénti átlaga 111,2 ha.
- Ezzel szemben a 2011-es pályázatot megelőző egyeztetések eredményeként a pályázaton meghirdetett 3.974 ha földterületből 81 pályázó (személy, család vagy vállalkozás) jutott volna földhöz. A javasolt birtoktestek méretének átlaga ekkor 49,6 ha lett volna.
- A lefolytatott 2012-es pályázat „eredményeként” a földhöz jutottak száma 70 %-kal kevesebb, az egy pályázó által elnyert birtoktestek összesített mérete pedig több mint kétszer nagyobb volt a 2011-ben javasolthoz képest.
- Noha a 2012-es pályázatban az elnyert földterület 69,6 %-a volt a 2011-ben odaítélni tervezett teljes területnek, a nyertesek száma még az arányosan várható számnak (56) is kevesebb, mint a fele (25). Ez az elnyert földterületek átlagos méretében is megmutatkozik. Mindezt jól szemlélteti a **3. ábra**.

4. táblázat: A helyi gazdaközösség és a BNPI által összeállított igényfelmérés és javaslat a birtoktestek kialakítására a földbérleti pályázatok 1. fordulójában, valamint a 2012-ben ténylegesen elnyert terület

Sorszám	Igénylő	Település	Az igénylő által 2011-ben		Gazdaköri javaslat 2011-ben		2012-ben elnyert terület (ha)
			használt (ha)	igényelt (ha)	terület (ha)	arány (%)	
1.	id. Győri Kálmán	Ároktő	70	100	50	1,26	-
2.	ifj. Győri Kálmán	Ároktő	210	330	150	3,77	34
3.	Szekeres Barnabás	Ároktő	9	10	10	0,25	-
4.	Vályi-Nagy Sándor	Gelej	11	50	40	1,01	-
5.	Vályi-Nagy Sándorné	Gelej	7	50	40	1,01	-
6.	Vályi-Nagy Bettina	Gelej	0	200	40	1,01	41
7.	Vályi-Nagy Attila	Gelej	0	100	20	0,50	-
8.	Vályi-Nagy Attiláné	Gelej	40	100	20	0,50	10
9.	ifj Vályi-Nagy Sándor	Gelej	0	50	50	1,26	-
10.	Cseh Krisztián Károly	Gelej	1	60	25	0,63	-
11.	Cseh Viktor	Gelej	0	60	10	0,25	-
12.	Pásztor István	Gelej	0	150	40	1,01	-
13.	Pásztorné Vályi-Nagy Jolán	Gelej	0	150	35	0,88	-
14.	Szajlai Bertalan	Gelej	40	80	45	1,13	-
15.	Szajlainé Nagy Tímea	Gelej	0	80	45	1,13	-
16.	Demeter Péter	Gelej	160	400	100	2,52	465

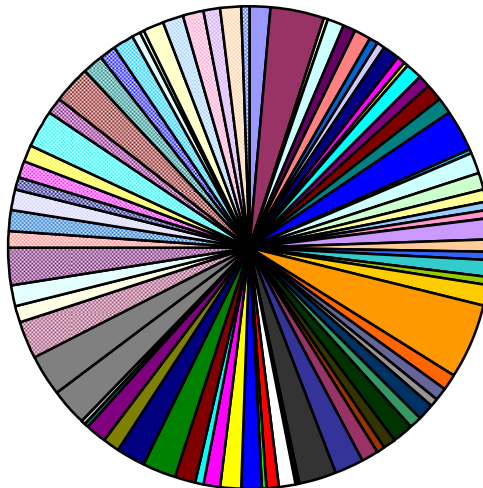
17.	Szűcs Kálmán	Gelej	77	20	20	0,50	-
18.	Riczko Petronella	Mezőcsát	16	190	50	1,26	-
19.	Csorba Katalin	Mezőcsát	0	100	50	1,26	-
20.	Arnóth Lajos	Mezőcsát	170	100	25	0,63	-
21.	Arnóth István	Mezőcsát	114	100	25	0,63	-
22.	Arnóth Istvánné	Mezőcsát	37	40	25	0,63	-
23.	ifj. Arnóth István	Mezőcsát	92	100	50	1,26	-
24.	Kuliné Arnót Erzsébet	Mezőcsát	15	40	30	0,75	-
25.	Bakondiné Nagy Szilvia	Mezőcsát	81	50	25	0,63	-
26.	Nagy István Zsolt	Mezőcsát	150	130	50	1,26	26
27.	ifj. Ducsay István	Mezőcsát	55	60	20	0,50	-
28.	Surányi Tibor	Mezőcsát	170	200	50	1,26	-
29.	Taskó és Társa Kft.	Mezőcsát	163	400	200	5,03	-
30.	Bóta József	Mezőcsát	15	50	50	1,26	-
31.	Bóta Istvánné	Mezőcsát	96	50	25	0,63	-
32.	Szabó Zoltán	Mezőcsát	97	75	25	0,63	10
33.	Papp Lajos	Mezőcsát	180	130	40	1,01	-
34.	Ducsay István	Mezőcsát	119	80	40	1,01	-
35.	ifj. Ducsay József	Mezőcsát	31	100	50	1,26	-
36.	id. Ducsay József	Mezőcsát	132	50	30	0,75	-
37.	Vincze Viktor	Mezőcsát	100	120	25	0,63	-
38.	Csetkó István	Mezőcsát	105	50	50	1,26	-
39.	Veres János	Mezőcsát	50	150	70	1,76	-
40.	Fábián László	Mezőcsát	0	300	100	2,52	-
41.	Szabó Kálmán	Mezőcsát	14	10	10	0,25	-
42.	Fekete Károly	Mezőkeresztes	40	200	50	1,26	-
43.	Balázs János	Mezőkeresztes	49	25	25	0,63	-
44.	Kovács Attila	Mezőkeresztes	22	40	20	0,50	-
45.	Jakab Dávid	Mezőkövesd	22	300	50	1,26	19
46.	Hagyacski József	Mezőkövesd	98	300	50	1,26	196
47.	Hagyacski Józsefné	Mezőkövesd	0	300	50	1,26	-
48.	Pásztor Kálmán	Mezőnyárád	44	250	25	0,63	45
49.	Angyal Kálmán	Mezőnagymihály	16	20	50	1,26	-
50.	Monoki János	Mezőnagymihály	21	140	90	2,26	-
51.	Barati Róbert	Mezőnagymihály	12	70	70	1,76	-
52.	ifj. Tóth András	Mezőnagymihály	2	150	50	1,26	-
53.	Balla József	Mezőnagymihály	1	50	50	1,26	-
54.	Boldizsár Csabáné	Mezőnagymihály	0	10	10	0,25	-
55.	Kiss János	Mezőnagymihály	4	30	20	0,50	18
56.	Bölléruvar Kft.	Mezőnagymihály	270	250	100	2,52	190
57.	Bogárdi Ferenc	Mezőnagymihály	156	130	100	2,52	109
58.	Borsod Földgép Kft.	Mezőnagymihály	0	100	100	2,52	-
59.	Holló Ferenc	Mezőnagymihály	30	100	50	1,26	-
60.	Dövényiné M. Bernadett	Mezőnagymihály	19	110	50	1,26	-
61.	Kiss Tibor László	Mezőnagymihály	58	100	100	2,52	-
62.	Kékesi Attila	Mezőnagymihály	0	300	50	1,26	-
63.	Bodó Gergő	Mezőnagymihály	0	450	50	1,26	22

64.	Bodó József	Mezőnagymihály	11	300	50	1,26	-
65.	Nagné Bukta Erika	Mezőnagymihály	0	120	40	1,01	-
66.	Nagy István László	Mezőnagymihály	10	120	40	1,01	24
67.	Kiss László	Mezőnagymihály	0	40	40	1,01	-
68.	Alagromax Kft.	Mezőnagymihály	18	400	100	2,52	-
69.	Farnyik János	Mezőnagymihály	0	360	50	1,26	-
70.	Varga László	Mezőnagymihály	11	200	100	2,52	-
71.	Kulcsár Zoltán	Mezőnagymihály	0	50	50	1,26	-
72.	ifj. Holló Ferenc	Mezőnagymihály	0	100	50	1,26	-
73.	Koncz József	Szentistván	75	100	50	1,26	-
74.	Juhászné Kispál Katalin	Szentistván	6	40	20	0,50	-
75.	Tiszabábolna önkorm.	Tiszabábolna	0	50	14	0,35	-
76.	Bodnár Mihály	Tiszabábolna/-lök	0	50	50	1,26	-
77.	ifj. Lapostyán Barnabás	Tiszadorogma	50	160	60	1,51	136
78.	Csizmadia Zoltán	Tiszadorogma	1	180	50	1,26	-
79.	Kanyok Attila	Tiszaújváros	0	400	50	1,26	493
80.	Jávorszki János	Újlőrincfalva	0	120	50	1,26	6
81.	Kókané Pásztor Éva	Vatta	0	70	25	0,63	-
	Összesen		3.673	10.950	3.974		2.058
	Átlag		45	135	49		25
	Minimum		0	10	10		0
	Maximum		270	450	200		496
Igényelték, de a gazdakör nem javasolta							
82.	Kovács Mihály	Ároktő	200	80	-		-
83.	Papp István	Ároktő	200	150	-		-
84.	Kőszegi József	Ároktő	34	90	-		-
85.	Agrofarm 2005 Kft.	Borsodivánka	631	800	-		-
86.	Aponyi Ferenc	Igrici	10	240	-		-
87.	ifj. Nagy Sándor	Mezőkövesd	439	700	-		-
88.	Agromag-Plusz Kft.	Mezőkeresztes	331	500	-		-
89.	Bordás Zoltán	Mezőkeresztes	7	50	-		-
90.	Sándor Tamás	Mezőkeresztes	22	50	-		-
91.	Mezőkeresztes önkorm.	Mezőkeresztes	0	60	-		-
92.	Terravet-J Bt.	Mezőkövesd	308	200	-		157
93.	Dudás Tamás	Mezőkövesd	11	30	-		-
94.	Gulyás Tibor	Mezőnagymihály	3	100	-		-
95.	Mariano Kft.	Mezőnagymihály	3.300	2.440	-		-
96.	Fodor Csaba	Szentistván	64	6	-		-
97.	Koczka József	Tiszadorogma	43	20	-		-
98.	Farkas Béla	Tiszadorogma	27	40	-		-
99.	Mészárné Böszörményi Ed.	Tiszadorogma	0	40	-		-
100.	Mészár László	Tiszadorogma	90	40	-		-
101.	Tiszadorogma önkorm.	Tiszadorogma	0	50	-		-
102.	Kovács Zoltán	Tiszavalk	21	50	-		-
103.	Kovács Vince	Tiszavalk	122	80	-		-
	Összesen		5.863	5.816	-		-
	Átlag		267	264	-		-

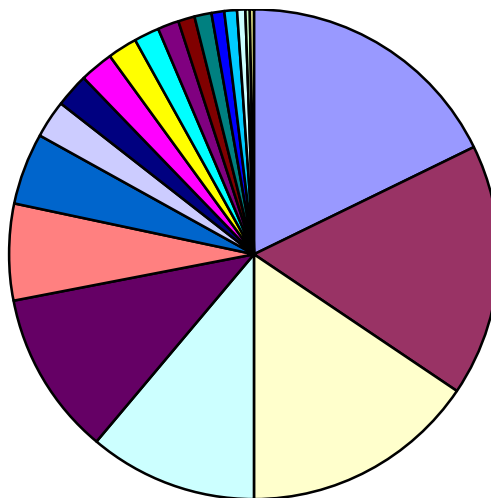
2011-ben földet nem igényelt 2012-es nyertesek							
104.	Pásztorné Jánosi Katalin	Igrici	0	-	-		246
106.	Pusztá Agro 2010. Kft.	Mezőkövesd	0	-	-		238
107.	Szirmay Tibor	Nagyecser tanya	0	-	-		65
105.	Lázár Miklós Istvánné	Mezőkeresztes	0	-	-		64
110.	Agrobesz Kft.	Szentistván	0	-	-		63
109.	Lőrincz Vince	Poroszló	0	-	-		31
108.	Lőrincz Csaba	Poroszló	0	-	-		10

3. ábra: A 2011-ben előkészített pályázat során az egy pályázó számára javasolt földterületek valamint a 2012-ben ténylegesen elnyert területek megoszlása (%)

2011-es visszavont pályázat

2012-es megismételt pályázat

Az egyes körcikkek az egy pályázó által elnyert földterület méretét jelzik az összes földterület %-ában. A 2011-es tervezett pályázat során a javasolt birtokméretek megoszlása a 2012-es pályázat eredményéhez képest sokkal egyenletesebb. Az ábra azt is jól mutatja, hogy a 2011-es pályázatot megelőzően kialakított javaslatok nem csak több pályázónak juttattak volna földterületeket, de a rendelkezésre álló földterület kiosztása is sokkal arányosabb és igazságosabb lett volna, mint ahogy az a 2012-es pályázat során történt.

Összegzés, következtetések

A Bükki Nemzeti Park vagyonkezelésében lévő földterületeket 2011-ig egy olasz tulajdonú kft. használta, amelynek bérleti jogviszonyát bírósági határozattal megszüntették. Az így szabaddá vált 4.200 ha területből 2.847 hektár - szántó, rét és legelő művelési ágba tartozó - földterület pályázati úton történő bérbe adását a VM vezetésének ösztönzésére és utasításainak megfelelően a nemzeti park igazgatósága a helyi gazdálkodók és gazdaszervezetek bevonásával még az év nyarán előkészítette. Az általuk közös egyetértéssel, példás gyorsasággal és tartalommal kialakított pályázati feltételrendszer szerint a pályázók (érdekcsoportok és családok) összesen maximum 200 hektárt és maximum 3 birtoktestet kaphattak, feltéve, hogy az egyéb feltételeknek (így pl. magánszemélynél mezőgazdasági szakmai végzettség, helyben lakás és működő gazdaságjelentős előny, köztartozás hiánya) is megfeleltek. A feltételek kidolgozását az igények felmérése előzte meg, amelyek során 14 településről összesen 10.965 ha gyepre és 6.481 ha szántóra 109 igénylés érkezett.

A pályázati kiírást megelőzően a gazdálkodók szervezete az előzetesen megadott szempontok figyelembe vételével javaslatot adott az igénylők számára juttatandó földterület méretéről. E javaslatot az érintett gazdák kivétel nélkül elfogadták és tudomásul vették. A pályázat beadási határnapján azonban a pályázati kiírást a VM miniszteri döntése alapján, a földügyi miniszteri megbízott utasítására a BNPI visszavonta, és a nemzeti park igazgatóját még aznap azonnali hatállyal felmentették. A pályázat visszavonásának indoka az volt, hogy a feltételeket az NFA általános - kidolgozás alatt álló - földbérleti pályázati rendszerének szabályaival kívánják egységesíteni. A pályázat visszavonásáról a Borsodi Mezőség Gazdakör elnöksége helyzetértékelő feljegyzést készített. (lásd a releváns linkek közt az összeállítás végén).

Ezt követően a nemzeti park új pályázatot írt ki, amely nem csak az eredetitől, de a folyamatban lévő NFA pályázatoktól is jelentős mértékben eltért. Nemcsak az eredeti szigorúbb és a helyi közösségek érdekeit konszenzusosan figyelembe vevő pályázati kritériumokat (pályázható érdekcsoportonként, családonként összesen max. 200 hektár és max. 3 db. birtoktest, helyben lakás és működő gazdaság jelentős előny, stb.), hanem az NFA általános földbérleti pályázati feltételeit (lezárt adóévben több mint 50% mg. bevétel, de legalább 2011. június 1. előtti alapítás, pályázati biztosíték, amely az NFA-s pályázatoknál az éves bérleti díj 10 %-a, azaz - a pályázott terület nagyságától függően - a milliós nagyságrendet is elérheti, stb.) is jelentősen "felpuhították". Az új pályázati feltételrendszerben a fentiek közül egyetlen kritérium sem maradt.

A bírálati rendszerben ugyanakkor változatlanul megmaradtak azok a szempontok, adható pontszámok és súlyarányok, amelyek tág teret biztosítanak a bíráló szubjektív megítélésének. Elég, ha ehelyütt csak a „2.7. Szakmai és gazdasági megalapozottság, illeszkedés a vidékfejlesztési stratégiához, a birtokpolitikai irányelvekhez és a pályázati felhívásban rögzített célokhoz” - tartalmában teljességgel meghatározatlan - bírálati szempontra utalni, amelyre önmagában 150! pont - a 380 összes pontszám mintegy 40! %-a - adható. Egyebek mellett ez az a szubjektív bírálati

elem, amely mindent fölülírhat, az összes többi szempontot elfedheti, mint ahogyan a megismert pályázatok esetében ez a szempont igen gyakran el is döntötte, hogy ki nyeri a pályázatot.

A titkosítás révén pedig arra sincs lehetőség, hogy a pályázatokba és a bírálatokba akár maguk a pályázók, akár mások betekintsenek. Ez - bizonyítékok hiányában, vagy azok nem hozzáférhető, illetve a titoktartási kötelezettség következtében konkrét pályázatokra vonatkozóan nyilvánosságra nem hozható volta miatt - egyúttal megakadályozza az esetleges szabálytalanságok, részrehajló bírálatok vagy szándékos torzítások feltárását, a problémák jogi útra terelését. Egyébként a jogi környezet adott csoportok érdekeinek megfelelő kialakítása az etikailag erősen kifogásolható eljárásmodot és pályázati eredményeket is „jogszerűvé” teszi! Ráadásul jogorvoslati lehetőség a rendszerben nincs is!

Ehelyütt – a konkrét blokkot és a pályázókat nem megnevezve, a titoktartási kötelezettséget meg nem szegve - csupán egyetlen blokkra beadott pályázatok elbírálásának példáján illusztrálom a rendszer és az ebben kialakuló helyzet abszurditását. Az adott blokkra 4-en pályáztak. A bírálati összes pontszám sorrendben 210, 187, 166 és 163 volt. Az első és az utolsó helyezett közti pontkülönbség tehát 47 pontnak adódott, azonban egyedül a 2.7. szubjektív szempontra kapott pontszám a végső nyertesnél 120! pont, az utolsó helyezetttnél pedig csupán 60 pont lett, vagyis ennél az egy szempontonál önmagában 60 pont különbség keletkezett, és ez eldöntötte a sorrendet. De ami azután a korrupció mellett a bűncselekmény gyanúját is felveti, az az a tény, hogy a nyertes – e szempontra 120 pontot kapó – pályázat gazdálkodási koncepciójának 3 oldalas szövege szó szerint megegyezik az utolsó, negyedik helyezett, e szempontra 60 pontot kapó pályázatával, tényszerű adatai pedig szakmailag sokkal rosszabbak, mint az utolsó helyezetté. Ugyanarra a szövegre és tényeiben rosszabb szakmai adatokra 120 pontot kap az egyik, 60 pontot a másik. Ezzel az egyik nyer, a másik utolsó lesz. Ugyanarra a szövegre az évek óta e szakterületen tevékenykedő vesztes 60 pontot, míg a gazdálkodásba épphogy belecsöppent nyertes 120 pontot kapott, ami el is döntötte, melyikük nyer. És a titkosítás következtében mindezt konkrét nevekkal, adatokkal még csak nyilvánosságra sem lehet hozni, nemhogy jogorvoslatért lehetne bárhova fordulni!

Feltűnő az is, hogy a kisebb területeket elnyertek mindhárom (BNPI 1., NFA, BNPI 2.) feltételrendszernek megfelelnek, majd az egyre nagyobb területeket elnyerő pályázók felé haladva egyre több az eltérés, és egyre érdekesebbek a nyertesek. Újonnan alakult cégek, frissen odaköltözött „helyiek”, mezőgazdasági végzettség illetve szakmai gyakorlat hiánya, távoli szakmák művelése, sokmillió adótartozás, végül - de nem utolsó sorban - helyben közismert politikai kapcsolatok. Okunk van tehát arra gondolni, hogy a korábbi pályázat visszavonása, és az újonnan kiírt pályázat „testre szabása” a helyi gazdaközösség túlnyomó többségével szemben éppen ezeknek a pályázóknak az érdekében történt.

Nem meglepő tehát, hogy a legnagyobb területeket a Borsodi Mezőségben is éppen azok nyerték, akik sem a korábbi pályázat, sem az NFA feltételeinek nem feleltek volna meg. A teljes bérbe adott 2.718 hektáros földterület 51,2 %-a (1.392 ha) végül is 3 olyan vállalkozáshoz került (Start 2003 Bt. – Kanyok Attila /18,1 %/, Geter Farm Kft. – Demeter Péter /17,1 %/, Puszta Agro 2010 Kft. – Hagyacski József /16 %/), amelyekre a fenti „furcsaságok” részben vagy teljes egészében jellemzőek.

A terület további 15,3%-át öt olyan személy nyerte el, akik a helyiek számára magyarázhatatlan, vagy inkább – értelmezésük szerint - a „beavatkozó egyenirányítás” alapos gyanúját keltő és magyarázatra szoruló esetek. Közéjük sorolható pl. *Pásztorné János Katalin*, fiatal, GYES-en lévő kismama, eredeti foglalkozására nézve jogi asszisztens, műkörm-építő, akinek gazdálkodási gyakorlata nincs, nem tagja a Gazdakörnek. Helyi információk szerint férje mezőgazdasági vállalkozása csődbe ment, gépeiket is elárverezték, és vélhetően „Strohmann”, akinek hátterében egy miskolci multi-milliárdos

kereskedő, nagyvállalkozó áll. Ide sorolható továbbá *Lázár Miklós Istvánné* (a Mariano Kft. volt adminisztrátora) és *Lőrincz Csaba*, termőfölddel nem rendelkező, nem mezőgazdasági foglalkozású magánszemélyek. De mindenképpen ide sorolható *Lőrincz Vince* is, aki még ez év március 31-én is 10 mFt. adótartozással rendelkezett, (háttérben - helyi információk szerint egy debreceni multi-milliárdos agrár-nagyvállalkozóval, aki további több száz hektár állami földbérleti lehetőségre „*kapott ígéretet!*”), ill. *Szirmay Tibor*, akit az érintett települések lakói korábban nem ismertek. A fennmaradó 33,5 %-on 13 vállalkozás és gazdálkodó osztozott.

Az összes odaítélt 2.718 ha-os területből a helyi lakosok mindössze 637! ha (23,4! %) föld bérleti jogához jutottak. Ebből a helyieknek jutott 619 hektárból 537 hektárt 3 nagyobb helyi nyertes pályázó (a Pusztá Agro 2010. Kft., a Bölléruddvar Kft. és Bogárdi Ferenc Mezőnagymihályi érdekeltségek), 100 hektárt pedig 5 kisebb helyi nyertes érdekeltség szerzett meg.

A visszavont és a megismételt pályázati rendszer összehasonlítása alapján az is megállapítható, hogy a 2011-es pályázatot megelőzően kialakított javaslatok nem csak több pályázónak juttattak volna földterületeket, de a rendelkezésre álló földterület kiosztása is sokkal igazságosabban történt volna, jobban szolgálta volna a helyi gazdaközösség és a térség fejlődését, mint ahogy azt a 2012-es pályázat eredményei mutatják. Minderről persze az Országgyűlés 2012. április 10-i ülésén, Mengyi Roland és Budai Gyula felszólásaiban (lásd a mellékelt linket!) szó sem esik. A megyei közgyűlési elnök, országgyűlési képviselő és az államtitkár "*nem bontotta ki az igazság minden szeletét!*" Hozzászólásukban szó sem esett a visszavont pályázatról, mely valós esélyt adott volna arra, hogy egy igazságos, körültekintő rendszer szerint valóban a helyi gazdák jussanak földhöz.

Fejér megye és a Borsodi Mezőség együttes elemzése, közös tanulságok

Igen tanulságos lehet a két elemzés adatainak összehasonlító illetve együttes elemzése. Ehhez nyújt segítséget az **5. táblázat**. Ennek adatai alapján a következőket érdemes kiemelni.

- A teljes körűen megvizsgált 138 bérbe adott blokk és több mint 7.600 ha összterület alapján az átlagos blokkméret 55 ha.
- A 49 nyertes érdekeltséghez tartozó 70 pályázó átlagosan 2 blokk és 109 ha bérleti jogát szerezte meg. Ez érdekeltségenként átlagosan 2,8 blokkot és 155 hektárt jelent.
- A 100 ha fölötti nyertes 15 érdekeltségbe sorolható 33 pályázó ugyanakkor az összes bérbe adott állami terület 86 %-át megszerezte. Egy pályázó átlagosan 2,8, egy érdekeltség pedig 6,1 pályázati blokkhoz jutott. Az elnyert átlagterület ebben a kategóriában pályázónként 197 ha, érdekeltségenként ugyanakkor 434 ha.
- A 100 ha alatti 34 nyertes érdekeltségbe sorolható 37 pályázó viszont az összes bérbe adott állami területnek csupán a 14 %-át szerezte meg. Egy pályázó átlagosan 1,3 blokkhoz jutott. Az elnyert átlagterület ebben a kategóriában már csak pályázónként 30 ha, érdekeltségenként pedig 32 ha.
- Az eddigi adatok alapján általánosnak mondható tehát az a tendencia, hogy igen sokan – főleg az adott településen élő, helyben lakó, pályázó, gazdálkodó családok – egyáltalán nem jutnak hozzá a lakóhelyükön található állami földek bérleti jogához.
- A nyertesek közül is igen kevesen nagy területeket, sokan pedig apró területeket szereznek meg. Furcsa mód a sajtó-nyilvános, televíziós, „*miniszteres*” vagy legalább „*államtitkáros*” szerződésátadási ceremóniák szereplői minden esetben ez utóbbi, és nem a több száz, vagy ezer hektáros nyertes-kategóriából kerülnek ki.

5. táblázat: Fejér megye és a Borsodi Mezőség földbérleti pályázatainak elemzésének összesített adatai a 2012. április 10-ei állapotok szerint

Megnevezés	Elemzések		
	1. Fejér megye	2. Borsodi Mezőség	1. + 2. összesen
Terület (ha)	4.887	2.718	7.605
Földrészlet (bérleti blokk) (db)	97	41	138
Átlagos blokkméret (ha/db)	54	66	55
Nyertes			
➤ pályázó (db)	45	25	70
➤ érdekeltség (db)	29	20	49
➤ földrészlet(szerződés)/pályázó (db/db)	2,2	1,6	2,0
➤ földrészlet(szerződés)/érdekeltség (db/db)	3,3	2,1	2,8
➤ terület/pályázó (ha/db)	109	109	109
➤ terület/érdekeltség (ha/db)	169	136	155
100 ha fölötti nyertes			
➤ pályázó (db)	23	10	33
➤ érdekeltség (db)	8	7	15
➤ földrészlet (db)	71	20	91
➤ (%)	73	49	66
➤ terület (ha)	4.256	2.249	6.505
➤ (%)	87	83	86
➤ földrészlet(szerződés)/pályázó (db/db)	3,1	2,0	2,8
➤ földrészlet(szerződés)/érdekeltség (db/db)	8,9	2,9	6,1
➤ terület/pályázó (ha/db)	185	225	197
➤ terület/érdekeltség (ha/db)	532	321	434
100 ha alatti nyertes			
➤ pályázó (db)	22	15	37
➤ érdekeltség (db)	21	13	34
➤ földrészlet (db)	26	21	47
➤ (%)	27	51	34
➤ terület (ha)	631	469	1.100
➤ (%)	13	17	14
➤ földrészlet(szerződés)/pályázó (db/db)	1,2	1,4	1,3
➤ földrészlet(szerződés)/érdekeltség (db/db)	1,2	1,6	1,4
➤ terület/pályázó (ha/db)	29	31	30
➤ terület/érdekeltség (ha/db)	30	36	32

Kérdések

1. A fenti eredmények, tények hogyan egyeztethetők össze azzal az NFA-törvényben is rögzített és hirdetett birtokpolitikai alapvetéssel, hogy a helyben lakó gazdálkodó családokat akarjuk állami földbérlethez juttatni?
2. Miért nem beszél a VM vezetése a helyi gazdaközösséggel együtt, példa értékűen kialakított, első forduló földbérleti pályázatról, és visszavonásának tényleges okairól?
3. Hogyan kommunikálhatja a VM és az NFA vezetése, hogy az állam egy-egy nyertes pályázónak 15-20 ha földbérletet juttat, miközben ez az érték a valóságban a Borsodi Mezőség példája szerint a 100 ha fölötti területhez jutott 7 érdekeltség esetében 330! ha, az összes 20 nyertes érdekeltségnél közel 139! ha, de a 100 ha alatti területhez jutott 13 érdekeltség esetében is átlagosan 36 ha?
4. Hogyan hallgathatja el a VM és az NFA vezetése, hogy egy érdekeltség nem csak egy, hanem akárhány blokk bérleti jogát is elnyerheti, így arról, hogy egy-egy pályázónak mennyi földterület bérleti jogát sikerül megszereznie, arról a meghirdetett blokkok mérete nem mond semmit?
5. Miért hallgatja el a VM vezetése, hogy az eddig bérbe adott területek messze túlnyomó többségét – Fejér megyében 87! %-át 8, a Borsodi Mezőségben 83! %-át 7 – összesen 15 nagy érdekeltség szerezte meg? Ezekről az érdekeltségekről miért nem esik szó?
6. Miért nem lehet megismerni az adott bérleti egységre beadott pályázatokat, az azokban szereplő üzleti terveket, (amelyek önmagukban az adható pontok több mint 40!! %-át adják), a pontozás eredményét, és a pályázók ez alapján kialakuló rangsorát?
7. Hogyan lehetséges az, hogy a problémákra vonatkozó - tömegesen és több körből érkező - jelzések ellenére sem változtat a vidékfejlesztési kormányzat a földbérleti pályázatrendszerén, és a napvilágra kerülő tények megalapozott cáfolása helyett „*a kutya ugat, a karaván halad*” típusú, arrogáns nyilatkozatokat tesz?
8. Hogyan juthatnak egyes érdekeltségek több száz hektáros bérleti területhez, amely már önmagában is többszörösen meghaladja a családi gazdálkodás (átlagosan 40-50! hektáros méretű gazdaságokra és persze szövetkezésekre épülő) európai modelljének megfelelő gazdaság méretet, miközben a helyben lakó, gazdálkodó családok tömegei alig vagy egyáltalán nem jutnak földbérleti lehetőséghez?
9. Miért nem lehet sehol és semmilyen formában kifogást emelni, fellebbezni az eredmény ellen? Miért nincs az eljárásban semmiféle jogorvoslati lehetőség?
10. Miért nem lépett fel az NFA azokkal a megbízási szerződéses földhasználókkal szemben, akik - figyelmen kívül hagyva a szerződés azon kikötéseit, hogy „*a következő gazdasági évet és növénytermesztési ciklust nem készíthetik elő, és mezei leltár megtérítésére nem tarthatnak igényt*” – a szerződés lejáratá előtt néhány héttel a területeket őszi kultúrákkal vetették be?
11. Teljesítették-e az előző pontban nevezett megbízottak azt a szerződésben rögzített követelményt, hogy „*a megbízási szerződés megszűnésekor kötelesek az érintett földrésztelkeket a megbízó (NFA) birtokába visszaadni*”? Ennek kapcsán az NFA végzett-e az eljárásrendnek megfelelő helyszíni szemlét, és állított-e ki a területek visszaadásáról igazolást?

12. Mikor, hol és milyen formában hozza az NFA tételesen, földrészletenként nyilvánosságra, hogy miért nem került pályázati kiírásra az a több mint 30 ezer hektár, amelynek már 2010 októberében lejárt a bérleti szerződése?
13. Mikor, hol és milyen formában hozza az NFA nyilvánosságra, hogy e lejárt bérleti szerződésű területeket kinek és milyen feltételekkel adta 2011-ben, majd 2012-ben is megbízási szerződés keretében használatra?
14. Mikor hirdet nyilvános pályázatot az NFA a most ismét „*termőföld hasznosításra irányuló megbízási szerződéssel*” - zömében a régi használóknak és már sokadszor - ismét bérbe adott mintegy 34 ezer hektár állami földterületre?

Ajánlások

Magam változatlanul és egyre határozottabban úgy látom, hogy - amint azt a Mezőgazdasági Bizottság Ellenőrző Albizottságának március 21-ei ülésén és azóta többször is határozottan jeleztem és kértem - **e kérdések közvéleményt megnyugtató megválaszolásához, és a pályázati rendszer jól látható hibáinak kiküszöböléséhez:**

- a szerződéskötések azonnali leállítására,
- a már megkötött szerződések felülvizsgálatára,
- sürgős kormányzati és/vagy parlamenti vizsgálatra,
- a helyi gazda- és faluközösségeket is bevonó új, átlátható pályázati rendszerre, és
- új pályázat kiírására van szükség.

Ehhez kiváló példaként szolgálhat a Borsodi Mezőség első körben előkészített, majd visszavont pályázati rendszere.

Alapelvként kell rögzíteni, hogy

- az állami földek jövedelmének azt a települést kell gyarapítania, melynek közigazgatási területéhez tartozik,
- az állami földek bérleti jogának megszerzésére csak helyi gazdák pályázhatnak, és ettől csak akkor lehet – az adott településsel határos településekre, de nem több mint 20 km-es körzetre kiterjesztve - eltérni, ha nincs helyi gazda, aki vállalná a művelést,
- helyi gazda az, aki az adott településen él, illetve olyan fiatal pár, aki a demográfiai földprogram keretében, annak feltételeit vállalva ott letelepszik,
- a helyi családi gazdák között létre kell jönnie a megegyezésnek ahhoz, hogy az állami földek használatát megkaphassák.

Az új pályázatok lefolytatásáig a területeket – ott, ahol a művelésről és a mezei leltárról még meg tudnak egyezni, megítélésem szerint - „*termőföld hasznosításra irányuló megbízási szerződéssel*” a helyben lakó gazdálkodó családoknak kell adni!

A fentiek nyilvános bejelentése megítélésem szerint és a vidéki hangulat, jogos felháborodás (lásd alább: néhány releváns portál és link) ismeretében elodázhatatlan!! A többi megyéből is hozzám tömegével érkező jelzések, eredmények ugyanis sajnos hasonló tendenciát mutatnak! Ezt a pályázati rendszer – azt kell mondanom - előre vetítette!

Néhány releváns honlap és link

- A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapja: www.bnpi.hu
- Cégjegyzék honlap: www.e-cegjegyzek.hu
- Civil szervezetek honlap: <http://www.helyicivil.hu/r/mezokovesdi-sportegyesulet-mezokovesd/sport>
- A földüggyekkel foglalkozó honlap: <http://www.kielegyenafold.hu/userfiles/nyertesek.pdf>
- Ángyán József országgyűlési felszólalása:
http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_alt_leker?P_CKL=39&P_STILUS=&P_Frak=null&P_Kepv=null&P_Kepv=a014&P_Szerep_Csop=null&P_Szerep_Csop=a&P_Szerep_Csop=i&P_Szerep_Csop=n&P_Szerep_Csop=p&P_Szerep_Csop=u&P_Szerep=null&P_Aktus=null&P_Tech_Szerep=null&P_IfoTip=null&P_IfoTipus=null&p_skip_rec=16
- Mengyi Roland és Budai Gyula országgyűlési felszólalása: [a Borsodi Mezőség földbérleti szerződéseiről](#)
- [Jogilag rendben van, de nekik nem tetszik! \(59 KB word\)](#)
- <http://greenfo.hu/hirek/2012/04/21/zarojelentes-a-borsodi-mezoseg-tajvedelmi-korzet-uj-honfoglalasarol>
- [A tú csorba hegye, avagy Cipolla földje?!](#)
- [A Borsodi Mezőség – a tú hegye....](#)
- [Lapáton újabb két nemzeti park igazgató](#)
- [A Bükk Nemzeti Park Igazgatóságának jelentése a Borsodi Mezőség TK 2011. szept.1.-én kiírt földbérleti pályázatáról](#)
- [A meghirdetésre kerülő pályázati egységek elhelyezkedése](#)

Gödöllő, 2012. 06. 01.

Dr. Ángyán József
egyetemi tanár, országgyűlési képviselő,
az MTA doktora